

**БЕХАТАРИИ
ОЗУҚАВОРӢ ВА
КАМБИЗОАТӢ
№2-2023**

**АГЕНТИИ ОМОРИ НАЗДИ
ПРЕЗИДЕНТИ ҶУМҲУРИИ
ТОҶИКИСТОН**

**Агентство по статистике при
Президенте Республики Таджикистан**

Ҳайати таҳририя:

Ҷ.Нурмаҳмадзода - Раиси ҳайати таҳририя,

Асо Н.А. - Муовини раиси ҳайати таҳририя,

Аъзоёни ҳайати таҳририя: Мирзоён Н., Назарзода З., Қурбонов С.,
Ҷурабойзода З., Асмаббекзода Ф., Қосимов Х., Начибуллоев А.,
Набизода А., Начмеддинова С., Сайпов С.

Масъулин:

- барои фаслҳои буллетен

Кишоварзӣ, омили кишоварзӣ ва ҳифзи муҳити зист	Қосимов Х.	227-81-14
Савдо, фаъолияти иқтисодии хориҷӣ	Начибуллоев А.	227-82-66
Омили демографӣ, шугли аҳоли	Набизода А.	221-49-91
Омили иҷтимоӣ	Азиззода И.	227-94-88
Маҷмӯи Маҳсулоти Дохилӣ, молия ва қарз	Начмеддинова С.	227-98-71
Омили нарх ва таърифа	Сайпов С.	227-94-89

- таҳияи ҳуҷҷати асосӣ, танзими
фаслҳо, ороиши техникӣ ва
дизайн

-барои нашри маҷмӯа

Раёсати ҷамъбасту таҳлили
иқтисодӣ ва робитаҳои
байналмилалӣ
Ҷурабойзода З.
тел.221-23-87
E-mail: stat@tojikiston.com
Сардори МД МКҲ -и Агентии
омили назди Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон
Қурбонов С.
тел. 227-96-09

Муқаддима

Мувофиқи Матритсаи комиссияи Аврупоии Ислоҳоти Сиёсати Меморандум дар бораи ҳамдигарфаҳмӣ оид ба Барномаи бехатарии озуқаворӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, бо мақсади таъмин намудани низоми иттилооти таъҷилӣ ва таҳлили вазъи бехатарии озуқаворӣ дар ҷумҳурӣ ва мӯътмадаии маълумотҳо, огоҳонидани истифоббарандагони маълумотҳои бехатарии озуқаворӣ, инчунин, дар бораи таҳия ва нашри буллетен ҳар семоҳа оид ба бехатарии озуқаворӣ қарор қабул карда шуда буд. Агенсии омор аз соли 2005 ин ҷониб, оид ба бехатарии озуқаворӣ маводҳои таҳлилӣ пешниҳод менамояд. Ин буллетени таҳлилӣ дар се моҳ як маротиба бо се забон (тоҷикӣ, русӣ ва англисӣ) аз нашр мебарояд.

«Мафҳуми бехатарии озуқаворӣ дастрас будани озуқаворӣ ба ҳамаи одамон ҳама вақт барои ҳаёти солим ва фаъолона зарур мебошад. Яъне таҳти мафҳуми бехатарии озуқаворӣ ба миқдори кофӣ мавҷуд будани хӯроқворӣ, хӯроқвории зикришударо дастрас кардани хонаводаҳо (чӣ аз бозор ва чӣ аз дигар манбаъ, ки қобилияти кофии харидорӣ ба эътибор гирифта мешавад), инчунин ба миқдори зарурӣ истеъмол кардани хӯроқворӣ дар назар дошта мешавад».

Маълумотҳои заминавӣ барои буллетен оид ба бехатарии озуқаворӣ инҳоянд: истеҳсоли маҳсулоти озуқа, мавҷуд ва дастрас будани озуқаворӣ, замини кишт, истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ, хусусиятҳои умумии иқлим, вазъияти истеъмол ва саломатӣ, бо об таъмин будан, нарх ва нишондиҳандаҳои миқдорӣ, ки аз вазъияти бозори озуқаворӣ шаҳодат медиҳанд.

Дар замимаҳои буллетен нишондиҳандаҳо барои Ҳуҷҷати Стратегияи миллии рушд барои то соли 2030 ва нишондиҳандаҳо дар бораи хӯроки аҳоли ва гурӯҳҳои гуногуни иҷтимоию иқтисодии он дарҷ шудаанд.

Агентии омили назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳар семоҳа наشري буллетени иттилоотӣ дар бораи бехатарии озуқаворӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистонро бо иштироки як қатор вазорату идораҳо (Вазорати молия, Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати нақлиёти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Муассисаи давлатии обуҳавошиносӣ ва ғайраҳо) таҳия ва нашр менамояд.

Нашрия барои мутахассисон ва ҳам барои ҳамаи хоҳишмандон равона карда шудааст.

Тавсия, пешниҳод ва мулоҳизаҳоро нисбати мазмуни буллетен ва шакли пешниҳоди маълумотҳои омили ба Агентии омили назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба нишонаи зер ирсол намудан мумкин аст.

*734025 Ҷумҳурии Тоҷикистон
ш. Душанбе, кӯчаи Бохтар, 17
Тел: (992372) 2212387
Факс (992372) 2214375
E-mail: stat@tojikiston.com
<http://www.stat.tj>*

МУНДАРИЧА

Муқаддима	3
МАЗМУНИ МУХТАСАР.....	6
ФАСЛИ I. НИШОНДИҲАНДАҲОИ ИҶТИМОИЮ ИҚТИСОДИ	8
1.2.Индекси нарх ва таърифаҳо	9
1.3. Савдои хоричӣ.....	9
1.4. Бозори меҳнат	10
ФАСЛИ II. МАВҶУД БУДАНИ ОЗУҚАВОРӢ	12
2.1. Афзоиши истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ	12
2.1.1. Дурнамои истеҳсоли маҳсулоти озуқаворӣ.....	12
2.1.2. Растанипарварӣ.....	14
2.1.3. Чорвопарварӣ	15
2.2. Таҳлили нархи истеҳсолкунанда.....	17
2.3. Савдои маҳсулоти асосии озуқаворӣ.....	19
2.4. Мавҷудияти маҳсулоти озуқаворӣ ба ҳар нафар аҳоли	20
ФАСЛИ III. ДАСТРАС БУДАНИ ОЗУҚАВОРӢ.....	20
3.1. Таҳлили нархҳои истеъмолӣ.....	21
3.2. Даромад ва харочот	23
3.2.1. Даромад	24
3.3. Камбизоатӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон.....	24
3.3.1. Бо озуқаворӣ таъмин набудани хонаводаҳо, ки беш аз нисфи даромади худро барои маҳсулоти хӯрокворӣ сарф менамоянд	25
ФАСЛИ IV. ИСТЕЪМОЛОТ ВА ҲАЗМКУНӢ	26
4.1. Озуқаворӣ истеъмол кардани аҳоли	26
4.2. Нишондиҳандаҳои бехатарии озуқаворӣ, ки ба даромадҳои аҳоли вобаста нестанд.....	28
4.2.1. Беморӣ	28
4.2.2. Таваллуд, фавт, афзоиши табиӣ	30
МЕТОДОЛОГИЯ	33
Замимаи 1. Маълумоти мухтасари шароити обу ҳаво дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон дар семоҳаи дуҷуми соли 2023	36
Замимаи 2. Индикаторҳои мақсадноки асосии СМР-2030	41
Замимаи 3. Тағйироти нархҳои миёнаи яклухт (пешниҳод) дар Тоҷикистон (сомонӣ/кг)	44
Замимаи 4. Тағйироти нархҳои миёнаи истеъмолӣ аз рӯи семоҳаҳои солҳои 2020 - 2023 дар Тоҷикистон (сомонӣ/кг)	45
Замимаи 5. Харочоти пулии хонаводаҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (аз рӯи маълумоти тадқиқоти интихобии хонаводаҳо).....	47
Замимаи 6. Истеъмоли хӯрокворӣ ба ҳисоби миёна ба ҳар узви хонаводаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон (аз рӯи маълумоти тадқиқоти интихобии хонаводаҳо)	50

МАЗМУНИ МУХТАСАР

- Ҳаҷми маҳсулоти умумии кишоварзӣ дар моҳҳои январ - июни соли 2023 дар ҳамаи категорияҳои хоҷагӣ 18658,7 млн. сомониро ташкил дод, ки нисбат ба ҳамин давраи соли 2022 -юм бо нархҳои муқоисавӣ 7,9 фоиз зиёд мебошад, аз он ҷумла дар соҳаи растанипарварӣ 13224,3 млн. сомонӣ ё ки 10,4 фоиз ва чорвопарварӣ 5434,4 млн. сомонӣ ё 2,4 фоиз зиёд аст.
- Дар моҳҳои январ - июни соли 2023 ҳаҷми истеҳсоли гӯшти чорвои калон ва майда (дар вазни зинда) дар ҳамаи категорияҳои хоҷагиҳо 76995 тоннаро ташкил намуд, ки нисбат ба ҳамин давраи соли 2022 -юм 4,6 фоиз зиёд мебошад. Ҳаҷми умумии истеҳсоли шир дар ҳамаи шаклҳои хоҷагидорӣ дар моҳҳои январ - июни соли 2023 - юм 394131 тоннаро ташкил намуд, ки нисбат ба ҳамин давраи соли 2022 -юм 3,0 фоиз зиёд мебошад.
- Дар моҳҳои январ - июни соли 2023 воридоти молҳои озуқаворӣ 24,5 фоиз зиёд шудааст, аз он ҷумла воридоти картошка 11,6 баробар, қанду шакар ва маҳсулоти қаннодӣ 12,5 фоиз, сабзавот 5,2 баробар, рағғани растанӣ 46,1 фоиз ба миён омадааст.
- Аз аввали соли 2023 нархи маҳсулоти хӯроквории зерин: сабзавот 3,4 фоиз (сабзӣ 2,6 баробар, қарам 46,2 фоиз ва картошка 28,6 фоиз); меваҷот 24,6 фоиз (себ 28,6 фоиз); маҳсулоти гӯштӣ 3,0 фоиз (гӯшти гӯсфанд 10,4 фоиз ва гӯшти гов 4,3 фоиз); биринҷ 43,0 фоиз ва шакар 23,5 фоиз қимат шудааст. Зимнан, нархи маҳсулоти, рағған ва чарбу 16,9 фоиз (рағғани офтобпараст 22,9 фоиз, рағғани пахта 20,4 фоиз); помидор 71,6 фоиз, бодиринг 57,4 фоиз, тухм 21,2 фоиз, орди навъи 1-ум 17,0 фоиз ва шакар 1,9 фоиз арзон шудааст.
- Шумораи қувваҳои корӣ (аҳолии машғули кор ва бекорони расмӣ ба қайд гирифташуда) аз рӯи баҳои пешакӣ дар моҳи июни соли 2023-юм 2661,6 ҳазор нафарро ташкил дод, ки аз ҷумлаи онҳо 2612,0 ҳазор нафар (98,1 фоиз) дар соҳаҳои иқтисодиёт машғуланд ва 49,6 ҳазор нафар расмӣ мақоми бекорро гирифтаанд, ки 1,9 фоизи шумораи қувваҳои кориро ташкил медиҳанд.
- Манбаи муҳимтарини даромади пулии хонаводаҳо дар нимсолаи якуми соли 2023 мисли пештара даромади меҳнатӣ - 37,4 фоиз, пардохти нафақа ва кӯмакпулӣ - 7,4 фоиз ва мадохилот аз фурӯши маҳсулоти кишоварзӣ - 15,2 фоиз мебошад.
- Дар нимсолаи якуми соли 2023 истеъмоли нон ва маҳсулоти нонӣ ба ҳисоби миёна ба як нафар узви хонавода 75,4 килограммро ташкил медиҳад.

Дар бораи бехатарии озукаворӣ ва камбизоатӣ

- Дараҷаи музди ҳақиқии меҳнат (бо назардошти тағйироти индекси нархҳо) дар моҳи июни соли 2023 нисбат ба моҳи майи соли 2023 -юм 15,1 фоиз ва нисбат ба моҳи июни соли 2022 -юм 14,0 фоиз зиёд шудааст.
- Музди меҳнати камтарин дар моҳи июни соли 2023 дар бахши воқеии намудҳои фаъолияти иқтисодӣ дар кормандони кишоварзӣ, хоҷагии ҷангалпарварӣ ва моҳипарварӣ - 718,59 сомониро ташкил дод.
- Маблағи умумии қарздорӣ аз пардохти музди меҳнат бо назардошти солҳои гузашта то охири моҳи июни соли 2023 -ум 28514,2 ҳазор сомониро ташкил додааст, аз ҷумла дар соли ҳисоботӣ маблағи қарздорӣ аз пардохти музди меҳнат 1780,6 ҳазор сомониро ташкил додааст.
- Қарздорӣ аз ҳама зиёд дар бахши воқеии намудҳои фаъолияти иқтисодӣ дар истихроҷи канданиҳои ғоиданок - 15489,5 ҳазор сомонӣ (54,3 фоиз аз маблағи умумӣ), таъминоти об, тозакунии, коркарди партовҳо ва дастрасии коркарди дуюмдараҷа - 2711,5 ҳазор сомонӣ (9,5 фоиз), сохтмон - 1612,7 ҳазор сомонӣ (5,7 фоиз) ва истеҳсоли коркард (саноати коркард) - 1455,8 ҳазор сомонӣ (5,1 фоиз) боқӣ мондааст.

ФАСЛИ I. НИШОНДИҲАНДАҲОИ ИҚТИМОИЮ ИҚТИСОДӢ

Нишондиҳандаҳои иқтимоию иқтисодӣ, ки дар поён пешниҳод шудаанд, вазъи умумии иқтисодиёти мамлакатро барои таҳлили ҳолати бехатарии озуқаворӣ тавсиф менамоянд.

Ҷадвали 1: Нишондиҳандаҳои асосии иқтимоию иқтисодӣ

	с.2021	с.2022	нимсолаи I с.2023 ¹
Шумораи аҳолии доимӣ, (дар охири давра) млн.нафар	9,9	10,1	10,2
ММД-и номиналӣ (млн. сомонӣ)	101076,3	118181,7	54169,8
аз он ҷумла ба ҳисоби фоиз:			
кишоварзӣ	22,4	22,9	16,2
саноат	23,8	23,5	18,0
хизматрасонӣ ва савдо	44,2	44,5	54,6
ММД ба ҳар сари аҳоли (сомонӣ)	10312,0	11838,8	-
Афзоиши ММД, ба ҳисоби фоиз нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта	9,4	8,0	8,3
Касри/фоидаи буҷети давлатӣ (ба ҳисоби фоиз нисбат ба ММД)	0,7	1,4	2,3
Индекси нархҳои истеъмолӣ, ба ҳисоби фоиз нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта	109,0	106,6	103,4
Индекси нархи молҳои озуқаворӣ	110,3	107,2	103,5
Индекси нархҳои хизматрасонӣ	106,7	106,7	102,2
Қурби сомонӣ нисбат ба доллар	11,3089	11,0258	10,7388
Сатҳи бекорӣ расмӣ ба қайд гирифташуда (фоиз)	2,1	2,1	1,9
Шумораи бекорони расмӣ ба қайд гирифташуда, ҳазор нафар	52,7	55,1	49,8
ба ҳисоби фоиз нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта	103,6	104,7	90,5
Музди меҳнати миёнаи ҳармоҳа (сомонӣ)	1540,81	1760,29	1949,61
ба ҳисоби фоиз нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта	110,6	114,2	115,7
Тарози (баланси) савдо (млн. доллар)	-2059,9	-3025,5	-2057,8
Ҳиссаи озуқаворӣ дар воридот, ба ҳисоби фоиз	21,0	20,4	17,8
Ҳиссаи озуқаворӣ дар содирот, ба ҳисоби фоиз	2,5	3,1	5,0

¹ маълумотҳои пешакӣ

^{*} нишондиҳандаи кӯтоҳмуҳлати рушди иқтисодиёт (НКРИ)

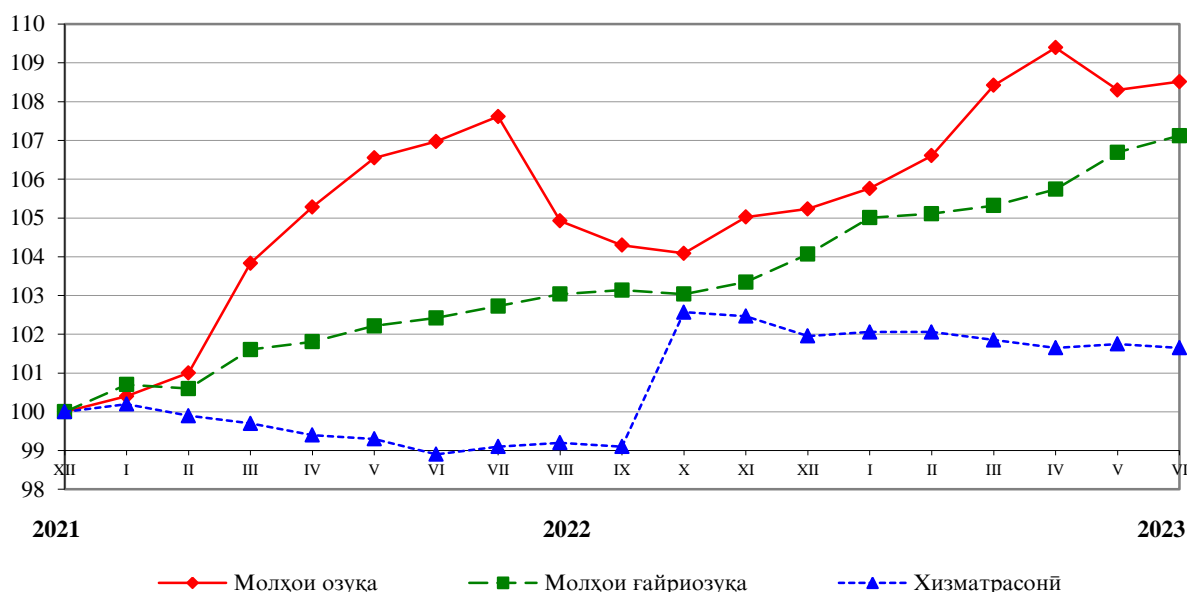
Манбаъ: Агентии омили назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

1.2. Индекси нарх ва тарифаҳо

Индекси нархҳои истеъмолии дар моҳи июни соли 2023 -юм 100,2 фоиз, аз он ҷумла ба молҳои озуқа - 100,2 фоиз, молҳои ғайриозуқа - 100,4 фоиз ва хизматрасонии пулакӣ ба аҳоли - 99,9 фоизро ташкил дод.

Аз аввали соли 2023 индекси нархҳои истеъмолии 102,3 фоиз, аз он ҷумла ба молҳои озуқа - 103,0 фоиз, ба молҳои ғайриозуқа - 102,9 фоиз ва хизматрасонии пулакӣ ба аҳоли - 99,6 фоизро ташкил кард.

Графики 1: Тағйироти индекси нархҳои истеъмолии молҳои озуқа, ғайриозуқа ва хизматрасонии пулакӣ ба аҳоли (дар охири моҳ ба ҳисоби фоиз нисбат ба моҳи декабри соли 2021)

Дар давоми моҳҳои январ - июни соли 2023 афзоиши нархи молҳои озуқа нисбат ба нархи молҳои ғайриозуқа бештар тағйир ёфтааст.

Дар фасли 3 оид ба дастрас будани аҳоли ба озукаворӣ маълумоти муфассал оварда шудааст.

1.3. Савдои хориҷӣ

Дар моҳҳои январ - июни соли 2023 гардиши савдои хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон, 3415,0 млн. доллари ИМА-ро ташкил дод, ки нисбат ба ҳамин давраи соли 2022 -юм 2,8 фоиз ё 98,2 млн. доллар кам шудааст. Тарози савдо манфӣ буда, - 2057,8 млн. долларро ташкил кард. Дар моҳҳои январ - июни соли 2023 Ҷумҳурии Тоҷикистон бо 106 мамлакат, аз он ҷумла бо 10 мамлакатҳои ИДМ ва бо 96 мамлақати хориҷи дур муносибати савдои хориҷиро анҷом додааст.

Дар гардиши савдои хориҷӣ ба ҳиссаи мамлакатҳои ИДМ 50,6 фоиз ё 1727,5 млн. доллар ва ба ҳиссаи мамлакатҳои хориҷи дур 49,4 фоиз ё 1687,5 млн. доллар рост меояд. Касри тарози савдо манфӣ буда, бо мамлакатҳои ИДМ -1104,5 млн. доллар ва мамлакатҳои хориҷи дур -953,3 млн. долларро ташкил додааст.

Содироти мол дар моҳҳои январ - июни соли 2023 -юм 678,6 млн. долларро ташкил кард, ки нисбат ба ҳамин давраи соли 2022 -юм 44,2 фоиз ё 536,6 млн. доллар кам шудааст.

Воридоти мол ба ҷумҳурӣ 2736,4 млн. долларро ташкил кардааст, ки нисбат ба моҳҳои январ - июни соли 2022 -юм 19,1 фоиз ё 438,4 млн. доллар зиёд мебошад.

Дар содирот аз ҷумлаи маҳсулоти растанӣ ҳиссаи мевачот бештар аст, ки бо арзиши умумии, 16931 ҳазор доллар ва орд ба маблағи 2019 ҳазор доллар, дар воридот бошад, картошка ба маблағи 7157 ҳазор доллар, қанду шакар ва маҳсулоти қаннодӣ ба маблағи 45177 ҳазор доллар, сабзавот ба маблағи 14924 ҳазор доллар ва рағани растанӣ ба маблағи 44322 ҳазор доллар афзалият доранд.

1.4. Бозори меҳнат

Шумораи қувваҳои корӣ (аҳолии машғули кор ва бекорони расмӣ ба қайд гирифташуда) аз рӯи баҳои пешакӣ дар моҳи июни соли 2023 -юм 2661,6 ҳазор нафарро ташкил дод, ки аз ҷумлаи онҳо 2612,0 ҳазор нафар (98,1 фоиз) дар соҳаҳои иқтисодӣ машғуланд ва 49,6 ҳазор нафар расмӣ мақоми бекорро гирифтаанд, ки 1,9 фоизи шумораи қувваҳои кориро ташкил медиҳанд.

Шумораи бекорони дар Агентии меҳнат ва шугли аҳолии Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шугли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон расмӣ ба қайд гирифташуда дар охири моҳи июни соли 2023 -юм 49,6 ҳазор нафарро ташкил карда, нисбат ба моҳи июни соли 2022 -юм 12,4 фоиз кам шудааст. Аз ҷумлаи бекорони бақайд гирифташуда занон 48,8 фоиз (24,2 ҳазор нафар). Сатҳи бекорӣ расмӣ ба қайд гирифташуда нисбат ба шумораи қувваҳои корӣ 1,9 фоизро ташкил кардааст.

Ҳиссаи бештари бекорони расмӣ ба қайд гирифташударо то охири моҳи июни соли 2023 шахсоне ташкил медиҳанд, ки тайёрии касбӣ надоранд ва шахсоне, ки муддати тӯлонӣ дар ҷустуҷӯи кор ҳастанд (37,6 фоизи шумораи умумии бекорони ба қайд гирифташуда ё 75,9 ҳазор нафар). Ғайр аз ин, 58,0 фоизи бекорони ба қайд гирифташуда таҳсилоти миёнаи умумӣ ва миёнаи нопурра доранд (28,8 ҳазор нафар). Ин омилҳо ба пайдо кардани ҷои корӣ ба бекорон мушқилот меорад.

Бекорӣ пинҳонӣ машғулияти нопурра мебошад, дар ҳолате ки истеҳсолот бозистодааст, як қисми кормандон ба рухсатии маҷбурӣ ё ба корҳои речашон ҳафтаи нопурра ё рӯзи корӣ нопурра мераванд. Дар моҳҳои январ - июни соли 2023-юм 1,7 ҳазор нафар бо ташаббуси маъмурият ба рухсатии маҷбурӣ фиристода шудаанд, ки аз он ҷумла 1,0 ҳазор нафарашон (60,9 фоиз) бе ҳифзи музди меҳнат мондаанд. Дар речаи ҳафтаи нопурраи корӣ ва рӯзи корӣ нопурра 90 нафар кор кардааст. Сатҳи бекорӣ бо назардошти бекорӣ пинҳонӣ 1,9 фоизи қувваҳои кориро ташкил дод.

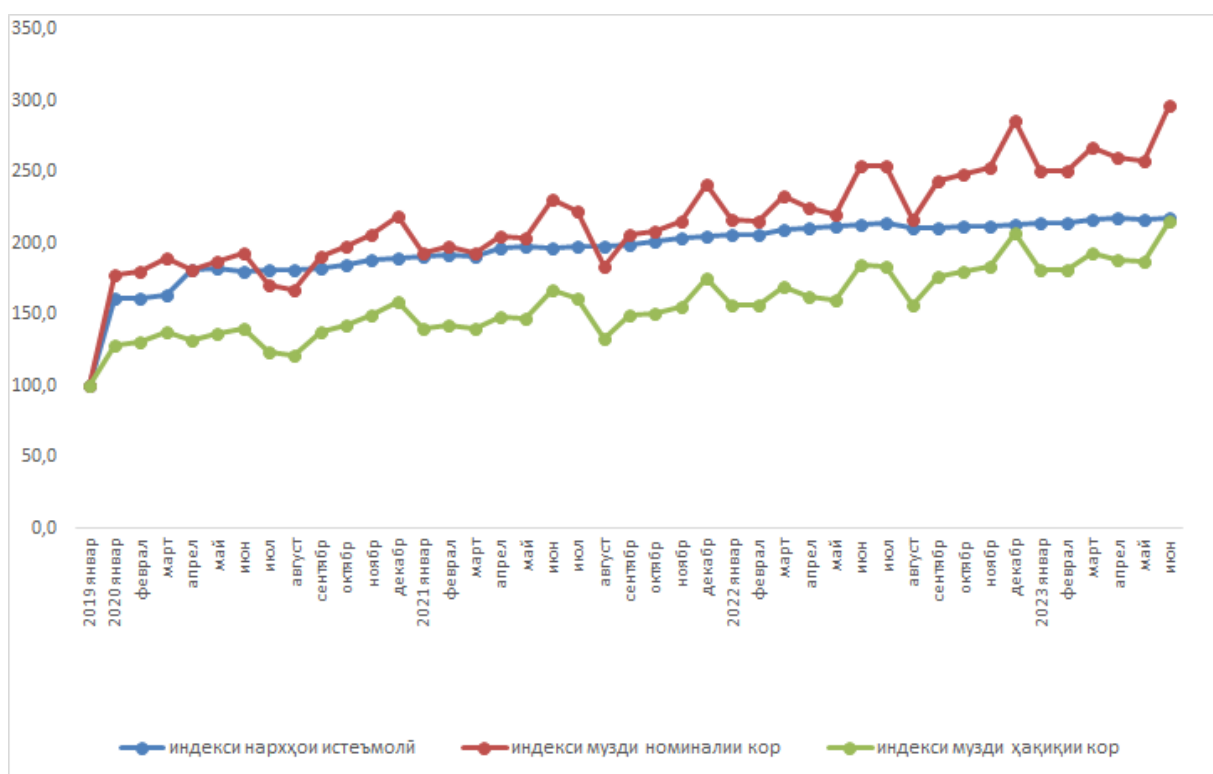
Дараҷаи музди ҳақиқии меҳнат (бо назардошти тағйироти индекси нархҳо) дар моҳи июни соли 2023 нисбат ба моҳи майи соли 2023 -юм 15,1 фоиз ва нисбат ба моҳи июни соли 2022 -юм 14,0 фоиз зиёд шудааст.

Музди меҳнати камтарин дар моҳи июни соли 2023 дар баҳши воқеии намудҳои фаъолияти иқтисодӣ дар кормандони кишоварзӣ, хоҷагии ҷангалпарварӣ ва моҳипарварӣ - 718,59 сомониро ташкил дод. Музди меҳнати аз ҳама баланд дар баҳши воқеии иқтисодӣ дар соҳаи истихроҷи канданиҳои ғайриметаллӣ - 3788,01 сомонӣ, таъмини нерӯи барқ, газ, буғ ва хунуккунии ҳаво - 3687,80 сомонӣ, сохтмон - 3021,65 сомонӣ, саноати коркард - 2532,66 сомонӣ ва дар соҳаи таъминоти об, тозакунии, коркарди партовҳо ва коркарди дуюмдараҷа - 1254,97 сомониро ташкил медиҳад. Умуман, дар баҳши воқеии намудҳои фаъолияти иқтисодӣ музди миёнаи ҳармоҳаи меҳнат дар моҳи июни соли 2023 -юм 2344,74 сомониро ташкил дод ва нисбат ба моҳи июни соли 2022 -юм 19,5 фоиз зиёд шудааст.

Дар бораи бехатарии озукаворӣ ва камбизоатӣ

Дар баҳши хизматрасонии намудҳои фаъолияти иқтисодӣ музди меҳнати аз ҳама баланд дар кормандоне, ки фаъолияти миёнаравии молиявӣ ва суғуртаро иҷро мекунад - 5822,08 сомонӣ, дар соҳаи иттилоот ва алоқа - 4274,74 сомонӣ, дар соҳаи нақлиёт ва хоҷагии анбор - 2977,03 сомонӣ ва дар амалиётҳо бо амволи ғайриманкул - 2145,81 сомонӣ ба қайд гирифта шудааст. Умуман, музди миёнаи ҳармоҳаи меҳнати кормандони баҳши хизматрасонии намудҳои фаъолияти иқтисодӣ дар моҳи июни соли 2023-юм - 2191,19 сомониро ташкил дод, ки нисбат ба моҳи июни соли гузашта 11,8 ҷузъ зиёд шудааст.

Графики 2: Динамикаи индекси нархҳои истеъмоли, музди номинали ва ҳақиқии меҳнат (январии соли 2019 = 100)

Маблағи умумии қарздорӣ аз пардохти музди меҳнат бо назардошти солҳои гузашта то охири моҳи июни соли 2023 -юм 28514,2 ҳазор сомониро ташкил додааст, аз ҷумла дар соли ҳисоботӣ маблағи қарздорӣ аз пардохти музди меҳнат 1780,6 ҳазор сомониро ташкил додааст.

Қарздорӣ аз ҳама зиёд дар баҳши воқеии намудҳои фаъолияти иқтисодӣ дар истихроҷи канданиҳои ғайриметаллӣ - 15489,5 ҳазор сомонӣ (54,3 ҷузъ аз маблағи умумӣ), таъминоти об, тозакунии коркарди партовҳо ва дастрасии коркарди дуҷумдараҷа - 2711,5 ҳазор сомонӣ (9,5 ҷузъ), сохтмон - 1612,7 ҳазор сомонӣ (5,7 ҷузъ) ва истеҳсоли коркард (саноати коркард) - 1455,8 ҳазор сомонӣ (5,1 ҷузъ) боқӣ мондааст. Дар баҳши хизматрасонии намудҳои фаъолияти иқтисодӣ қарздорӣ аз ҳама зиёд дар соҳаи нақлиёт ва хоҷагии анбор - 5965,2 ҳазор сомонӣ (20,9 ҷузъ аз маблағи умумии қарздорӣ) ва дар иттилоот ва алоқа 955,5 ҳазор сомонӣ (3,4 ҷузъ) ба қайд гирифта шудааст.

ФАСЛИ II. МАВЧУД БУДАНИ ОЗУҚАВОРӢ

Мавчуд будани озуқаворӣ - мавчудияти миқдори озуқаворӣ дар натиҷаи истеҳсоли худӣ ё аз ҳисоби бозор мебошад. Дар сатҳи мамлакат мавчуд будани озуқаворӣ аз рӯи ҷамъи захираҳои озуқаворӣ, воридоти тиҷоратӣ, ёриши озуқаворӣ ва истеҳсолоти худӣ муайян карда мешавад. Ба мавчудият омилҳои зерин: шароити обу ҳаво, ҳосилнокӣ, саршумор ва маҳсулнокии чорво, нархи муқарраркардаи истеҳсолкунандаҳо ба озуқаворӣ, нархи хӯрокворӣ дар мамлакатҳои ҳамсоя, инчунин масъалаҳои сиёсати дохилӣ, ки истеҳсолот, савдо, тақсимот ва нархгузорино муайян менамоянд, ба назар гирифта мешаванд.

2.1. Афзоиши истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ

Ҳаҷми маҳсулоти умумии кишоварзӣ дар моҳҳои январ - июни соли 2023 дар ҳамаи категорияҳои хоҷагӣ 18658.7 млн. сомониро ташкил дод, ки нисбат ба ҳамин давраи соли 2022 -юм бо нархҳои муқоисавӣ 7,9 фоиз зиёд мебошад, аз он ҷумла дар соҳаи растанипарварӣ 13224,3 млн. сомонӣ ё ки 10,4 фоиз ва чорвопарварӣ 5434,4 млн. сомонӣ ё 2,4 фоиз зиёд аст.

2.1.1. Дурнамои истеҳсоли маҳсулоти озуқаворӣ Таъсири шароити обу ҳаво ва иқлим ба растанипарварӣ

Апрел. Моҳи апрели соли чорӣ дар ҷумхурӣ ҳавои гарм ва боришоти аз меъёри иқлимӣ кам мушоҳида гардид.

Ҳарорати миёнаи моҳонаи ҳаво дар бештари манотиқи кишвар аз меъёри иқлимӣ то 1-2° баланд ба қайд гирифта шуда, дар водиҳо 17+22° гарм, дар ноҳияҳои кӯҳӣ аз 3+8° то 9+14° гарм, дар ноҳияҳои баландкӯҳӣ -3+1°-ро ташкил намуд.

Дар давоми моҳ омезиши анбӯҳи ҳавои минтақаҳои ҷанубӣ боиси гармшавии речаи ҳарорати ҳаво дар тамоми қаламрави кишвар гардида, ҳарорати рӯзонаи ҳаво дар водиҳо аз 18+23° то 29+34° гарм шуда, ҳарорати шабонаи ҳаво тағйир ёфта аз 7+12° то 13+18° гарм шуд. Дар ноҳияҳои кӯҳӣ тағйирёбии ҳарорати ҳаво мушоҳида шуда, рӯзона аз 12+17° то 19+24° гарм, шабона аз -1+4° то 4+9° гарм, дар шарқи Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон (ВМКБ) шабона аз 5-10° то 0-5° хунук, рӯзона бошад аз 3-8° хунук то 6+11° гармӣ ба қайд гирифта шуд. Воридшавии кӯтоҳмуддати анбӯҳи ҳавои сард танҳо рӯзҳои 17-18 апрел мушоҳида шуда, ҳарорати рӯзонаи ҳаво дар бештари ноҳияҳои водибуда то 6-13° паст шуда, ҳарорати миёнаи шабонарӯзии ҳаво аз нишондихандаҳои миёнаи дарозмуддат то 5-7° пасттар арзёбӣ гардид.

Давоми моҳи апрели соли чорӣ дар бештари дарёҳои ҷумхурӣ асосан баландшавии сатҳи об мушоҳида гардида, танҳо дар дарёҳои Ёхсӯ, Қизилсӯ (ҷанубӣ) ва Моғёндарё пастшавии сатҳи об ба қайд гирифта шуд.

Сарфи миёнаи моҳонаи об давоми моҳ дар ҳавзаи дарёҳои Панҷ, Кофарниҳон, Вахш, Зарафшон дар ҳудуд ва аз меъёр зиёд (91-131 фоиз) ба қайд гирифта шуд. Сарфи оби дарёҳои Исфара, Ёхсӯ, Қизилсӯ (ҷанубӣ), Моғёндарё ва Қаратоғ бошад, аз меъёр кам (38-77 фоиз) мушоҳида гардид.

Май. Моҳи майи соли чорӣ дар ҷумхурӣ ҳавои гарм ва боришоти аз меъёри иқлимӣ кам мушоҳида гардид.

Ҳарорати миёнаи моҳонаи ҳаво дар бештари манотиқи кишвар аз меъёри иқлимӣ то 1-2° баланд, дар баъзе минтақаҳои кӯҳӣ дар ҳадди меъёр ба қайд гирифта шуда, дар водиҳо 22+26° гарм, дар ноҳияҳои кӯҳӣ аз 12+16° гарм, (дар н.Лахш то +8° гарм, дар н.Дарвоз то +19° гарм, дар Хумроғи то +18° гарм) дар ноҳияҳои баландкӯҳӣ 0+5° гармиро ташкил намуд.

Дар давоми моҳ омезиши анбӯҳи ҳавои минтақаҳои ҷанубӣ боиси гармшавии речаи ҳарорати ҳаво дар тамоми қаламрави кишвар гардида, ҳарорати рӯзонаи ҳаво дар водиҳо то 30+35° гарм, дар ноҳияҳои ҷанубӣ то 37+39 гарм шуда, ҳарорати шабонаи ҳаво тағйир ёфта аз 9+14° то 17+22° гарм шуд. Дар ноҳияҳои кӯҳӣ тағйирёбии ҳарорати ҳаво мушоҳида шуда, рӯзона аз 16+22° то 24+29° гарм, (дар н.Дарвоз то 32+34 гарм) шабона аз 3+8° то 8+13° гарм, дар шарқи Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон (ВМКБ) шабона аз 0-5° хунок то 0+5° гарм, рӯзона бошад аз 6+11° то 11+16° гармӣ ба қайд гирифта шуд.

Давоми моҳи майи соли ҷорӣ дар бештари дарёҳои ҷумҳурӣ асосан баландшавии ботадричи сатҳи об мушоҳида гардид.

Сарфи миёнаи моҳонаи об давоми моҳ дар ҳавзаи дарёҳои Панҷ, Вахш, Зарафшон ва Кофарниҳон дар худуд ва аз меъёр кам (31-110 фоиз) ба қайд гирифта шуд. Сарфи оби дарёи Ванҷ бошад, аз меъёр зиёд (126 фоиз) мушоҳида гардид.

Июн. Моҳи июни соли ҷорӣ дар ҷумҳурӣ ҳавои гарми ғайримуқаррарӣ (аномалӣ) ва дар рӯзҳои алоҳида шиддатёбии вазии шамол бо тӯфони ҷангу ғубор мушоҳида гардид.

Ҳарорати миёнаи моҳонаи ҳаво дар ҷумҳурӣ аз меъёри иқлимӣ баланд (дар водиҳои вилояти Суғд ва ВМКБ то 1-2°, дар водиҳои вилояти Хатлон ва ноҳияҳои кӯҳии НТҚ 2-5°, дар доманакӯҳҳои вилояти Хатлон ва водиҳои НТҚ 3-5° мушоҳида гардида, дар водиҳо 28+30° гарм, дар ноҳияҳои доманакӯҳӣ 26+28° гарм, дар ноҳияҳои кӯҳии вилояти Суғд ва НТҚ 20+24° гарм, дар ғарби ВМКБ 25+26° гарм ва дар ноҳияҳои баландкӯҳӣ 7+10° гармиро ташкил намуд.

Давоми моҳи июни соли ҷорӣ дар дарёҳои ҷумҳурӣ асосан баландшавии сатҳи об мушоҳида гардида, танҳо дар дарёҳои Ёхсӯ ва Қизилсӯ (ҷанубӣ) пастшавии сатҳи об ба қайд гирифта шуд.

Сарфи миёнаи моҳонаи об давоми моҳ дар ҳавзаи дарёҳои Панҷ (117-132 фоиз), Вахш (109-132 фоиз), Исфара (120 фоиз), Зарафшон (113 фоиз) аз меъёр зиёд ба қайд гирифта шуд. Сарфи оби дарёи Кофарниҳон, Қизилсӯ (ҷанубӣ) ва Ёхсӯ (62-88 фоиз) бошад, аз меъёр кам мушоҳида гардид.

Ҷадвали 2: Ҳолати обанборҳо дар 30 июни соли 2023

обанбор	тағйирот дар давоми моҳ, млн.м ³	ҳаҷми об дар соли 2023		ҳаҷми об дар соли 2022	
		млн.м ³	бо фоиз нисбат ба ғунҷоиш	млн.м ³	бо фоиз нисбат ба ғунҷоиш
Қайроққум	358	3085	73,2	3311	78,6
Норак	228	8853	84,1	8697	82,6

2.1.2. Растанипарварӣ
Ҷадвали 3: Замини кишт ва ҷамъоварии умумии ҳосил

	с.2021	с.2022	нимсолаи I с.2023 ¹
Замини кишт, ҳазор гектар	861,7	859,8	861,5
Зироатҳои тирамоҳӣ	230,5	230,5	234,5
Зироатҳои ғалладона	230,5	230,5	234,5
Зироатҳои баҳорӣ	631,2	629,3	627,0
Зироатҳои ғалладона	163,4	154,5	157,8
<i>аз он :</i>			
гандум	68,3	62,5	62,1
ҷав	45,9	46,4	44,4
Зироатҳои техникаӣ	202,0	207,2	202,7
картошка	57,2	56,1	58,6
сабзавот	71,2	70,0	73,3
полизӣ	22,6	20,7	22,6
Ҷамъоварии умумии ҳосил, ҳазор тонна			
ғалладона	1586,3	1756,2	705,3
картошка	1041,3	1094,4	261,5
сабзавот	2597,6	2714,8	1136,2
полизӣ	818,8	842,6	299,2

Манбаъ: Агентии омили назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

Дар моҳҳои январ - июни соли 2023 дар ҳамаи категорияҳои хоҷагӣ 705259 тонна ғалладонагӣ (аз ҷумла гандум 630719 тонна), 261510 тонна картошка, 1136199 тонна сабзавот (аз ҷумла пиёз 524663 тонна), 299218 тонна полизӣ, 185418 тонна мевагӣ (аз ҷумла 14089 тонна себ ва 126297 тонна зардолу), ангур 2343 тонна ва хӯроки чорво ба ҳисоби воҳиди хӯрока 437238 тонна истеҳсол карда шудааст, ки нисбат ба ҳамаи давраи соли 2022-юм ғалладонагӣ 2,5 фоиз (аз ҷумла гандум 3,4 фоиз), сабзавот 10,2 фоиз (аз ҷумла пиёз 16,1 фоиз), полизӣ 5,4 фоиз, мевагӣ 1,6 баробар (аз ҷумла: себ 12,9 фоиз ва зардолу 2,0 баробар) ва зироатҳои хӯроки чорво 3,7 фоиз зиёд шуда, истеҳсоли картошка 0,4 фоиз ва ангур 4,1 фоиз кам шудааст.

Кишти асосии зироатҳои кишоварзӣ

Аз рӯи натиҷаҳои ҷамъбасти маълумот оид ба кишти зироатҳои тирамоҳӣ ва баҳорӣ барои ҳосили соли 2023, замини кишти зироатҳо дар ҳамаи шаклҳои хоҷагидорӣ 861497 гектарро ташкил дод, ки нисбат ба соли 2022-юм 1729 гектар ё 0,2 фоиз зиёд мебошад. Аз замини умумии кишти зироатҳо 392333 гектар ё 45,5 фоизро зироатҳои ғалладона, 202653 гектар ё 23,5 фоизро зироатҳои техникаӣ (аз ҷумла 175695 гектар ё 20,4 фоизро пахта), 58567 гектар ё 6,8 фоизро картошка, 73286 гектар ё 8,6 фоизро сабзавот (бе сабзавоти тухмӣ) (аз ҷумла пиёз 21890 гектар ё 2,5 фоиз), 22593 гектар ё 2,6 фоизро зироати полизӣ, 78 гектарро тухмии зироатҳои сабзавот ва полизӣ ва 111987 гектар ё 13,0 фоизро зироати хӯроки чорво ташкил медиҳад.

Нисбат ба соли 2022 кишти зироатҳои ғалладона 0,5 фоиз, картошка 4,4 фоиз, сабзавот 4,7 фоиз ва зироатҳои полизӣ 9,3 фоиз зиёд карда шудааст.

Зимнан, майдони кишти зироатҳои техникӣ 2,2 фоиз, аз ҷумла майдони кишти пахта 3,2 фоиз ва зироатҳои хӯроки чорво 2,7 фоиз кам кишт карда шудааст.

Кишти такрорӣ

Дар заминҳое, ки ҳосили зироатҳо ҷамъоварӣ шудааст, кишти такрорӣ зироатҳо сар шуд. То 1 июли соли 2023 дар хоҷагиҳои ҷамъиятӣ ва деҳқонӣ дар 76672 гектар кишти такрорӣ зироатҳо гузаронида шудааст, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 8,8 фоиз зиёд мебошад. Дар хоҷагиҳои вилоятҳои Хатлон 58143 гектар, Суғд 7042 гектар, ВМКБ 4 гектар ва шаҳру ноҳияҳои Ваҳдат 5361 гектар, Турсунзода 3707 гектар, Шаҳринав 886 гектар, Ҳисор 516 гектар, Рӯдакӣ 976 гектар, Файзобод ва Варзоб 16 гектар кишти такрорӣ гузаронида шудааст, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта дар хоҷагиҳои вилояти Хатлон 10,5 фоиз, вилояти Суғд 2,5 фоиз, дар хоҷагиҳои шаҳру ноҳияҳои: Файзобод 7,8 баробар, Рӯдакӣ 1,6 баробар, Ваҳдат 5,9 фоиз ва Турсунзода 1,9 фоиз зиёд мебошад.

Нисбат ба ҳамин давраи соли 2022 дар хоҷагиҳои ноҳияи ВМКБ 12 гектар ё 1,8 баробар ва шаҳри Ҳисор 143 гектар ё 21,7 фоиз кам кишти такрорӣ гузаронида шудааст. Ин нишондиҳанда дар ноҳияҳои Шаҳринав ва Варзоб дар сатҳи нишондиҳандаи ҳамин давраи соли гузашта қарор дорад.

Захираи маҳсулоти кишоварзӣ ва маводи тайёри озуқа (бе назардошти маълумоти Агентии захираҳои моддии давлатии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон)

Дар сардхона ва анборхонаҳои ҷумҳурӣ то 1 июли соли 2023-юм 9588,8 тонна ғалладонагӣҳо (аз ҷумла гандум 9130,9 тонна, ҷав 451,1 тонна ва 6,1 тонна шолӣ), ҷуворимакка барои дон 75,2 тонна, зироатҳои техникӣ 0,4 тонна, картошка 86,5 тонна, сабзавот ҳамагӣ 2255,6 тонна (аз ҷумла сабзӣ 1746,3 тонна, бехпиёз 509,3 тонна), орд 1891 тонна, шакар 1696,3 тонна, равғани растанӣ 637,5 тонна, биринҷ 200,1 тонна ва ҳамаи намудҳои консерва 4186 қуттии шартӣ захира карда шудааст.

ЧОРВОПАРВАРӢ

То 1 июли соли 2023 дар ҳамаи категорияҳои хоҷагиҳо саршумори чорвои калони шохдор 2605,6 ҳазор сарро ташкил кардааст, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 113,1 ҳазор сар ё 4,5 фоиз зиёд аст. Дар ҳамин давра саршумори гӯсфанду буз 6610,1 ҳазор сарро ташкил дода, 333,4 ҳазор сар ё 5,3 фоиз афзуд. Аз саршумори умумӣ 93,3 фоизи саршумори чорвои калони шохдор ва 81,0 фоизи саршумори гӯсфанду буз ба хоҷагиҳои аҳолии рост меояд.

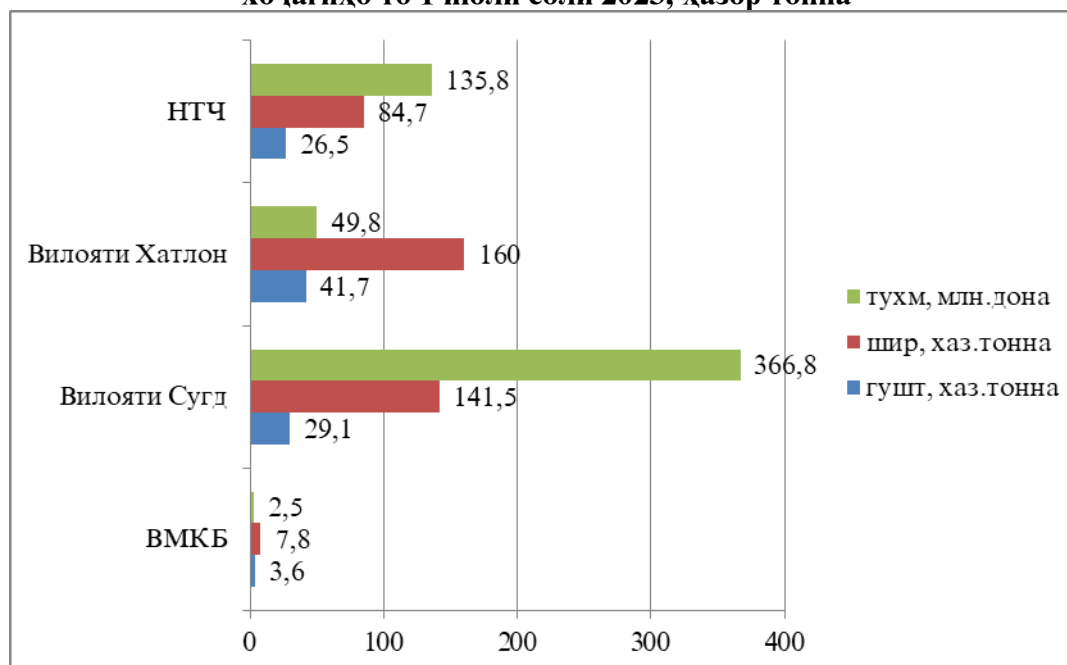
Саршумори чорвои калони шохдор дар хоҷагиҳои вилоятҳои Суғд 4,4 фоиз, Хатлон 4,5 фоиз, ВМКБ 1,6 фоиз ва НТҶ 5,4 фоиз зиёд гардидааст.

Ҷадвали 4: Нишондиҳандаҳои асосии маҳсулоти чорвопарварӣ дар ҷумҳурӣ

	с.2021	с.2022	нимсолаи I с.2023 ¹
Истеҳсолот, ҳаз. тонна			
Гӯшт (дар вазни кушта)	179,1	190,8	50,4
аз он ҷумла:			
гӯшти гову гӯсола	96,7	103,0	25,8
гӯшти гӯсфанду буз	48,8	50,7	12,7
гӯшти мурғ	33,6	37,1	11,9
Шир	1042,6	1064,2	394,1
Тухм, млн. дона	1053,4	1212,2	555,0
Маҳсулноқӣ¹			
Ҳисоби миёнаи ширдушӣ аз як сар модагови ширдеҳ, кг	1905	1961	917
Тухмгирӣ аз як сар мокиён, дона	218	273	134

¹⁾ дар корхонаҳои кишоварзӣ ва хоҷагиҳои деҳқонӣ

Графики 3: Истеҳсоли маҳсулоти асосии чорвопарварӣ дар ҳамаи категорияҳои хоҷагиҳо то 1 июли соли 2023, ҳазор тонна

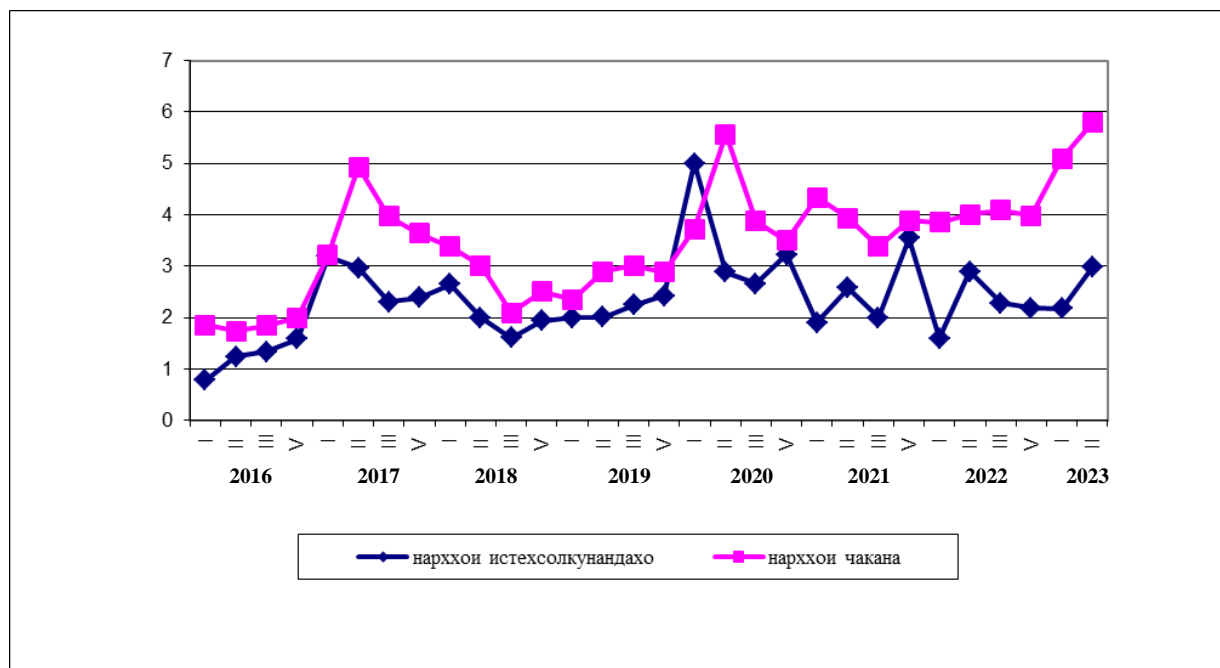
2.2. Таҳлили нархи истеҳсолкунанда
Ҷадвали 5: Тағйироти нархи истеҳсолкунандагон

(сомонӣ/кг)

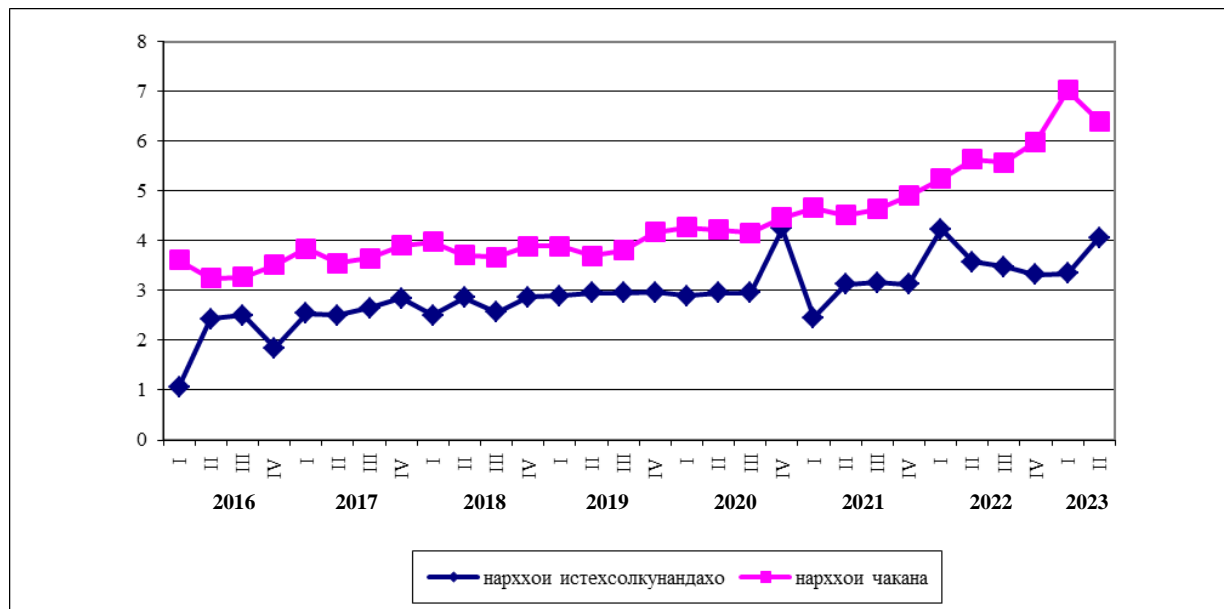
	2022				2023	
	семоҳ. I	семоҳ. II	семоҳ. III	семоҳ. IV	семоҳ. I	семоҳ. II
Гандум	3,53	3,17	3,22	3,08	3,36	2,82
Шир	4,24	3,58	3,48	3,32	3,34	4,06
Картошка	1,60	2,89	2,28	2,19	2,18	2,98

Манбаъ: Агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

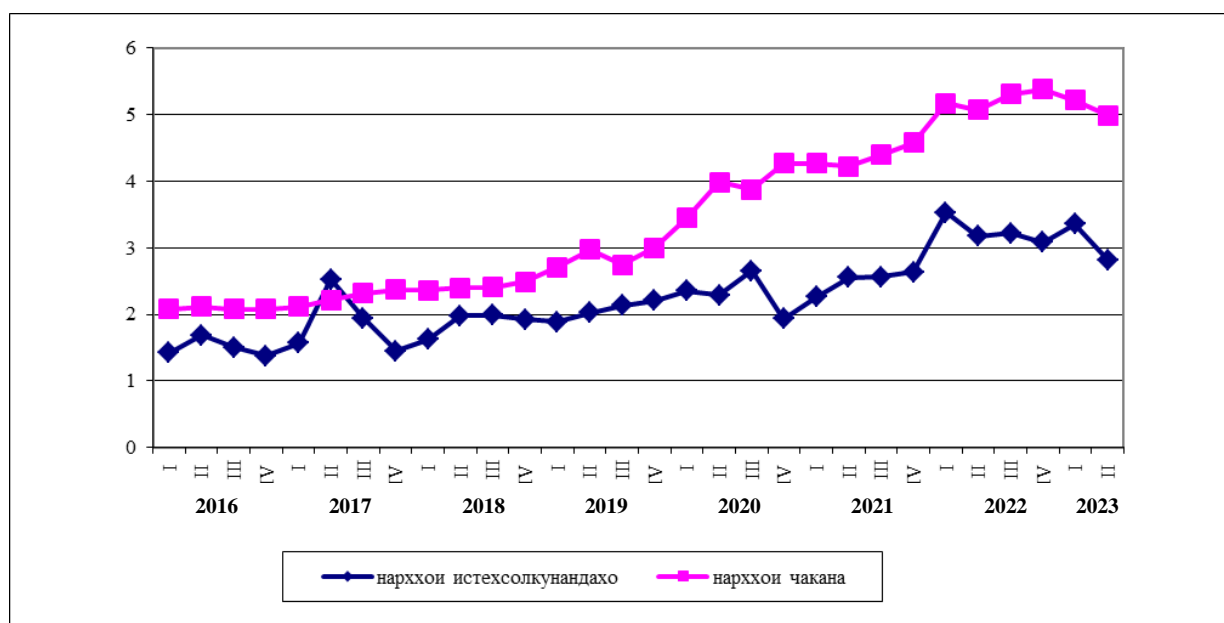
Графики 4: Тағйироти нархҳои чакана ва нархҳои истеҳсолкунандагон ба картошка, сомонӣ/кг

Графики 5: Тағйироти нархҳои чакана ва нархҳои истеҳсолкунандаҳои шир, сомонӣ/кг

Графики 6: Тағйироти нархҳои чакана ва нархҳои истеҳсолкунандаҳои гандум, сомонӣ/кг

Аз диаграммаҳои овардашуда дида мешавад, ки тамоюли тағйироти нархҳои чакана аз тағйироти нархҳои истеҳсолкунандаҳо зиёд аст. Чунин вазъият ба ҳамаи намудҳои маҳсулоти кишоварзӣ хос мебошад (ниг. ба замимаҳои 3 ва 4).

2.3. Савдои маҳсулоти асосии озуқаворӣ

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳиссаи молҳои озуқаворӣ дар ҳаҷми умумии содирот дар моҳҳои январ - июни солҳои 2022 - 2023 -юм мутобиқан 2,7 ва 5,0 фоизро ташкил кардааст. Дар воридот таносуби онҳо хеле зиёд буда, мутобиқан, 19,0 ва 17,8 фоизро ташкил дод.

Молҳои асосии воридшаванда аз инҳо иборатанд: картошка, ки таносуби бештарро ташкил медиҳанд, сабзавот, рағғани растанӣ, қанду шакар ва маснуоти қаннодӣ ва ғайраҳо.

Дар моҳҳои январ - июни соли 2023 воридоти молҳои озуқаворӣ 24,5 фоиз зиёд шудааст, аз он ҷумла воридоти картошка 11,6 баробар, қанду шакар ва маҳсулоти қаннодӣ 12,5 фоиз, сабзавот 5,2 баробар, рағғани растанӣ 46,1 фоиз ба миён омадааст.

Ҷадвали 6: Содироту воридоти маҳсулоти асосии озуқаворӣ ва ҳиссаи онҳо дар ҳаҷми умумии савдо дар моҳҳои январ - июни солҳои 2022 - 2023

(ҳазор тонна)

	содирот		2023 ба ҳисоби фоиз нисбат ба 2022	воридот		2023 ба ҳисоби фоиз нисбат ба 2022
	2022	2023		2022	2023	
Молҳои озуқаворӣ	127,6	123,2	96,6	687,1	855,8	124,5
<i>аз онҳо:</i>						
гандум	0,2	-	-	374,2	420,5	112,4
орд	1,4	4,0	2,9 бар	23,1	21,2	91,8
қанду шакар ва маснуоти қаннодӣ	0,1	0,1	100,0	63,9	71,4	112,5
макарон, угро, макарони қўчқорак ва ғайра	-	-	-	5,6	4,8	82,8
рағғани растанӣ	-	-	-	31,7	46,3	146,1
шир ва маҳсулоти ширӣ	-	-	-	3,8	3,9	102,6
тухм, млн.дона	19,1	0,2	10,5	8,1	10,7	132,0
чай	0,04	0,02	50,0	3,3	2,1	63,6
картошка	-	-	-	2,4	27,6	11,6 бар
сабзавот	75,6	53,7	71,0	8,2	42,3	5,2 бар
меваҷот ва бехмеваҳо	34,7	47,7	137,5	27,6	27,0	97,8
шарбати мева ва сабзавот	0,1	0,2	2,0 бар	0,8	0,8	100,0
сабзавоти консервашуда, қайлаҳои помидор	0,1	0,04	40,0	2,6	2,6	100,0
Ҳиссаи маҳсулоти хӯрокворӣ дар ҳаҷми умумӣ, ба ҳисоби фоиз	2,7	5,0	1,8 бар	19,0	17,8	93,7

2.4. Мавҷудияти маҳсулоти озуқаворӣ ба ҳар нафар аҳоли

Мавҷудияти маҳсулоти озуқа ба ҳар нафар аҳоли ба воситаи тарози (баланси) озуқаворӣ ба ҳисоб гирифта мешавад. Дар тарози (баланси) озуқаворӣ ҳар кадом маҳсулоти асосии озуқа аз ҷиҳати мавҷудияти умумии ҳуди маҳсулот ва истеъмоли он дар давраи муайян нишон дода мешавад, ки маъмулан як солро дар бар мегирад. **Мавҷудияти умумии физикӣ** ҳуди маҳсулот маҷмӯи захираи он дар оғози давра, истеҳсол ва воридоти маҳсулоти зикршуда дар ҳамон давра мебошад. **Истеъмоли умумӣ** аз истеъмоли озуқа+хӯроки чорво+тухмӣ-талафот-содирот ва захираи охири давра иборат мебошад. Ба ҳар кадом давра мавҷудият ва истеъмоли ҳар кадом мол бояд мувофиқат кунад.

Дар мавриди мавҷуд будани тарози (баланси) озуқаворӣ барои якчанд сол, аз рӯи он тамоюли тағйироти мавҷудияти умумӣ, воридот, содирот, инчунин барои истеъмоли аҳоли ва барои хӯроки чорво мавҷуд будани озуқавориро мушоҳида кардан мумкин аст. Агар мавҷудияти умумии захираи озуқаворӣ барои истеъмол ба шумораи аҳоли тақсим карда шавад, дар он сурат нишондиҳандаи муҳим ба ҳисоби миёна ба ҳар нафар аҳоли барои як сол мавҷуд будани озуқаворӣ ҳосил мешавад. Нишондиҳандаи мавҷудияти озуқаворӣ дар миқёси миллӣ ба ҳисоби миёна оварда шудааст ва дар он манбаи дастрас будан ба хонавода (имконияти истеҳсол, дарёфт кардан ё гирифтани озуқа бо ҳар усул) ба назар гирифта намешавад.

Ҷадвали 7: Истеъмоли маҳсулоти хӯрокворӣ ба ҳар нафар аҳоли

(ба ҳар нафар аҳоли, кг. дар як моҳ)

	нимсолаи I с.2022	нимсолаи I с.2023
маҳсулоти ғалладона (ба ҳисоби орд)	13,0	12,6
картошка	3,2	3,3
сабзавоту полизӣ	8,4	7,9
меваҷоту буттамева	2,4	2,6
қанду шакар ва маҳсулоти қаннодӣ	1,3	1,3
гӯшт ва маҳсулоти гӯштӣ	1,6	2,0
шир ва маҳсулоти ширӣ	3,7	3,3
тухм, дона	14	13
равғани растанӣ	1,6	1,5
моҳӣ ва маҳсулоти моҳӣ	0,09	0,1

Манбаъ: Тадқиқоти буҷети хонаводаҳо

ФАСЛИ Ш. ДАСТРАС БУДАНИ ОЗУҚАВОРӢ

Мафҳуми дастрас будани озуқаворӣ маънии онро дорад, ки ҳамаи аъзои хонавода барои дарёфти маҳсулоте, ки талаботашонро ба истеъмоли озуқаворӣ хушсифат барои зиндагии солиму фаъолна қонеъ мекарда бошад, манбаи кофӣ дар ихтиёр доранд. Аъзои хонавода маҳсулотро метавонад ба воситаи истеҳсол барои истеъмолоти худ ба даст орад, аз бозор харидорӣ кунад, ё ҳамчун маҳсулоти хайрия дастрас намояд.

3.1. Таҳлили нархҳои истеъмоли

Дар моҳи июни соли 2023 аз маҳсулоти хӯроквории мушоҳидашуда, нархи молҳои зерин қимат шудааст: маҳсулоти гӯшти 1,9 фоиз (асосан аз ҳисоби гӯшти гов 3,2 фоиз, гӯшти гӯсфанд 0,5 фоиз), биринҷ 14,5 фоиз, ярмаи чавӣ (перловка) 3,2 фоиз, картошка 7,3 фоиз, сабзӣ 2,7 фоиз, шакар 5,1 фоиз, ширқиём бо қанд 0,5 фоиз ва нӯшокиҳои биспирт 0,4 фоиз ба қайд гирифта шудааст. Зимнан, нархи мевачот дар маҷмӯъ 3,2 фоиз, аз ҷумла: себ 12,6 фоиз, харбуза 2,6 фоиз, равған ва чарбу 3,0 фоиз (равғани пахта 5,0 фоиз, равғани офтобпараст 2,4 фоиз), сабзаёт 4,8 фоиз (помидор 32,2 фоиз, бехпиёз 17,1 фоиз ва карам 2,3 фоиз); тухм 13,4 фоиз, шир 3,3 фоиз ва орди навъи 1-ум 1,5 фоиз арзон шудааст (ниг. ба чадвали 8, замимаи 4).

Чадвали 8. Сатҳи нархи миёнаи маҳсулоти алоҳидаи озука дар баҳши истеъмоли ба ҳисоби миёна дар ҷумҳурӣ дар чадвали зер оварда шудааст:

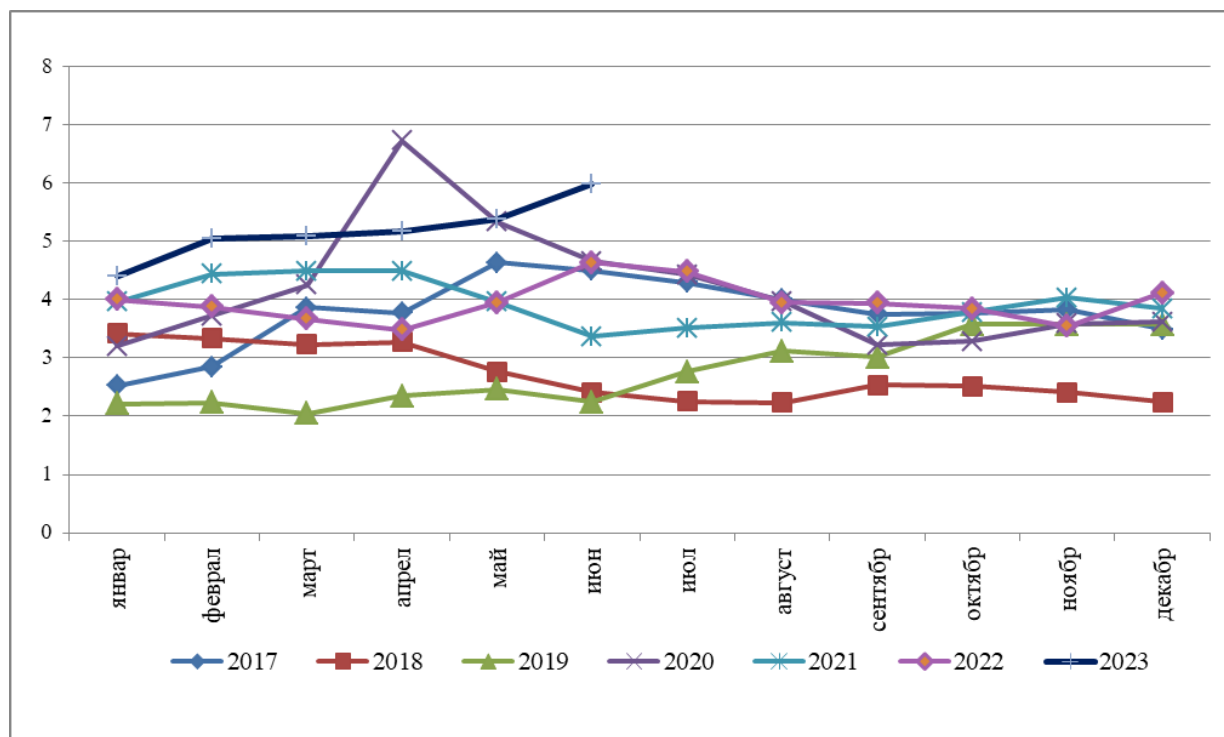
дар охири давра, ба сомонӣ ва дирам ба 1 кг, литр, дона

	2022		2023				
	июн	декабр	январ	март	апрел	май	июн
гӯшти гов	61,45	64,19	64,89	64,43	64,48	65,11	66,86
равғани чорво	52,98	57,45	54,69	58,70	63,40	63,40	63,42
равғани пахта	23,96	19,93	19,39	19,43	17,89	17,03	16,39
шири рехташаванда	5,48	6,01	6,55	6,69	6,51	6,31	6,09
тухм (10 дона)	9,90	14,93	14,13	13,75	14,74	12,86	10,94
шакар	11,47	10,23	9,93	10,03	10,65	11,51	11,03
намак	1,67	1,67	1,67	1,67	1,67	1,67	1,67
орди навъи 1-ум	6,90	6,07	6,50	6,42	6,07	5,89	5,80
нони орди навъи 1-ум	3,77	3,77	3,80	3,78	3,78	3,58	3,49
биринҷ	11,73	12,91	13,65	14,50	14,77	15,11	17,09
картошка	4,64	4,12	4,40	5,09	5,17	5,39	5,99
бехпиёз	3,83	4,50	6,32	8,80	7,35	4,66	3,80
сабзӣ	2,95	3,22	3,45	4,35	4,93	5,49	5,57
себ	8,00	6,79	7,64	8,67	9,09	10,80	9,66
арак	22,47	22,47	22,47	22,47	22,47	22,47	22,47

Аз аввали соли 2023 нархи маҳсулоти хӯроквории зерин: сабзаёт 3,4 фоиз (сабзӣ 2,6 баробар, карам 46,2 фоиз ва картошка 28,6 фоиз); мевачот 24,6 фоиз (себ 28,6 фоиз); маҳсулоти гӯшти 3,0 фоиз (гӯшти гӯсфанд 10,4 фоиз ва гӯшти гов 4,3 фоиз); биринҷ 43,0 фоиз ва шакар 23,5 фоиз қимат шудааст.

Зимнан, нархи маҳсулоти, равған ва чарбу 16,9 фоиз (равғани офтобпараст 22,9 фоиз, равғани пахта 20,4 фоиз); помидор 71,6 фоиз, бодиринг 57,4 фоиз, тухм 21,2 фоиз, орди навъи 1-ум 17,0 фоиз ва шакар 1,9 фоиз арзон шудааст.

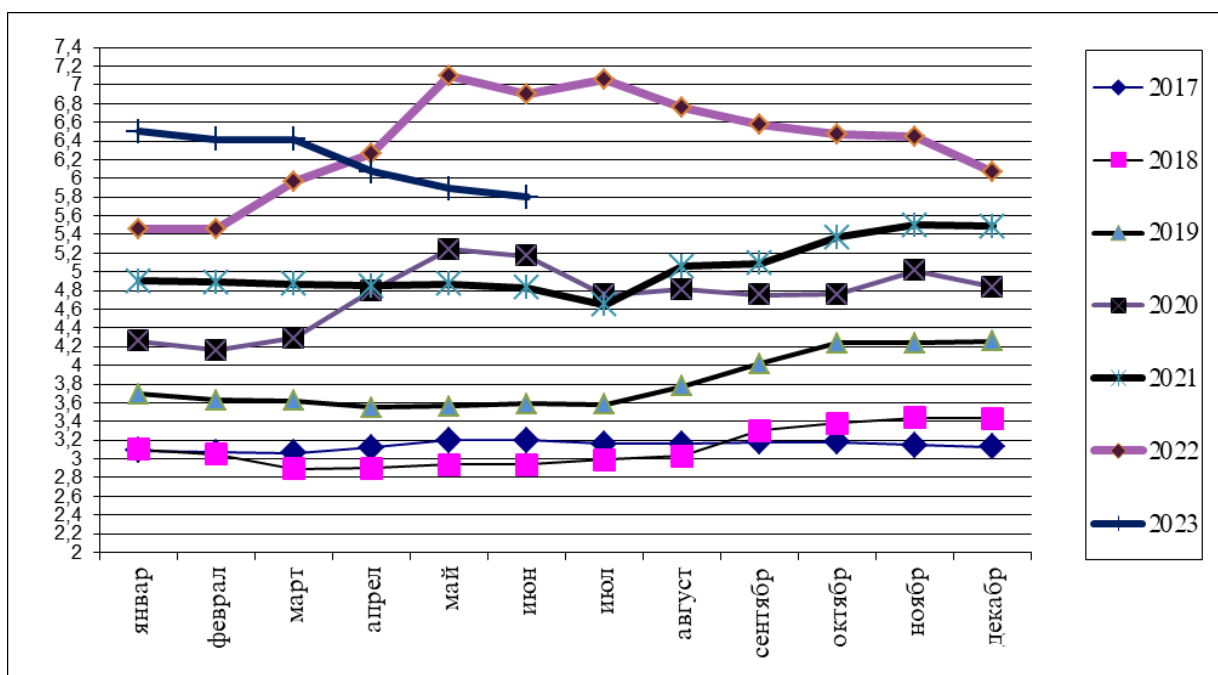
Графики 7: Ҳисоби миёнаи ҳармоҳаи нархи картошка, сомонӣ/кг

Картошка. Нархи картошка вобаста ба тамоюлоти мавсим, ҳамчунин ба тамоюлоти талаботу пешниҳод алоқаманд аст. Нархи баланди мавсимӣ дар семоҳаи дуҷуми ҳар сол то ҳосили нави аввалин қайд карда мешавад.

Дар моҳи март соли 2022 нархи 1 килограмм картошка 3,37 сомони ро ташкил кард, ки нисбат ба моҳи март соли 2021-ум 18,3 фоиз кам шудааст ва дар моҳи июни соли 2022 нархи 1 килограмм картошка 4,64 сомони ро ташкил кард, ки нисбат ба моҳи июни соли 2021 -ум 37,7 фоиз зиёд шудааст. Дар моҳи сентябри соли 2022 нархи 1 килограмм картошка 3,94 сомони ро ташкил кард, ки нисбат ба моҳи сентябри соли 2021 -ум 0,5 фоиз зиёд шудааст, дар моҳи декабри соли 2022 нархи 1 килограмм картошка 4,12 сомони ро ташкил кард, ки нисбат ба моҳи декабри соли 2021 -ум 7,01 фоиз зиёд шудааст. Дар моҳи март соли 2023 нархи 1 килограмм картошка 5,09 сомони ро ташкил кард, ки нисбат ба моҳи март соли 2022 -ум 38,7 фоиз зиёд шудааст ва дар моҳи июни соли 2023 нархи 1 килограмм картошка 5,99 сомони ро ташкил кард, ки нисбат ба моҳи июни соли 2022 -юм 29,1 фоиз зиёд шудааст (ниг. ба графикаи 7).

Орд. Графики 8: Ҳисоби миёнаи моҳонаи нархҳои чакана ба орд, сомонӣ /кг

Орд. Дар моҳи март соли 2022 нархи 1 килограмм орд 5,97 сомониро ташкил кард, ки нисбат ба моҳи март соли 2021 -ум 22,5 фоиз зиёд ва дар моҳи июни соли 2022 нархи 1 килограмм орд 6,90 сомониро ташкил кард, ки нисбат ба моҳи июни соли 2021-ум 42,8 фоиз зиёд шудааст. Дар моҳи сентябри соли 2022 нархи 1 килограмм орд 6,57 сомониро ташкил кард, ки нисбат ба моҳи сентябри соли 2021-ум 29,1 фоиз зиёд шудааст, дар моҳи декабри соли 2022 нархи 1 килограмм орд 6,07 сомониро ташкил кард, ки нисбат ба моҳи декабри соли 2021 -ум 10,5 фоиз зиёд шудааст. Дар моҳи март соли 2023 нархи 1 килограмм орд 6,42 сомониро ташкил кард, ки нисбат ба моҳи март соли 2022 -юм 7,5 фоиз зиёд шудааст ва дар моҳи июни соли 2023 нархи 1 килограмм орд 5,80 сомониро ташкил кард, ки нисбат ба моҳи июни соли 2022 -юм 15,9 фоиз кам шудааст (ниг. ба графики 8).

3.2. Даромад ва харочот

Маълумотҳо дар бораи даромаду харочот аз тадқиқоти бучети хонаводаҳо гирифта шудаанд, аз 1 - уми январи соли 2009 сар карда, дар заминаи тадқиқоти ҳар семоҳаи дар 3000 хонавода гузаронидашуда ва маълумотҳои соли 2008 бошанд, дар заминаи тадқиқоти хармоҳаи 925 хонавода гирифта шудаанд, ки аз фаслҳои зерин иборатанд: иттилооти демографӣ оид ба ҳайати оила, манзил ва зерсохтор, ҳаҷми истеъмолот дар оила, аз он ҷумла истеҳсолоти мустақилона, фаъолияти иқтисодӣ дар соҳаҳои кишоварзӣ ва ғайри кишоварзӣ.

3.2.1. Даромад

Даромади номиналии миёнаи пулии ҳар нафар дар нимсолаи якуми соли 2023 нисбат ба нимсолаи якуми соли 2022 -юм 32,4 фоиз зиёд, 869,09 сомони ро дар як моҳ ташкил дод, даромади ҳақиқии пулӣ ба ҳар нафар 28,0 фоиз зиёд шуд (ниг. ба ҷадвали 9).

Ҷадвали 9: Нишондиҳандаҳои таъминот

	нимсолаи I с.2022	нимсолаи I с.2023
Даромади пулӣ ба ҳисоби миёна ба ҳар нафар аҳоли (сомонӣ/ моҳ)	656,57	869,09
Афзоиши даромадҳои ҳақиқӣ (ба ҳисоби фоиз)	99,1	128,0
Ҳисоби миёнаи музди номиналии меҳнат	1685,39	1949,61
Афзоиши ҳақиқии музди меҳнат (ба ҳисоби фоиз)	102,4	111,9
Хароҷоти пулӣ ба ҳисоби миёна ба ҳар нафар аҳоли (сомонӣ/моҳ)	682,48	1056,68
Афзоиши ҳақиқии хароҷот (ба ҳисоби фоиз)	105,0	149,7

Манбаъ: Таҳқиқоти буҷети хонаводаҳо ва маълумоти омори ҷорӣ

Манбаи муҳимтарини даромади пулии хонаводаҳо дар нимсолаи якуми соли 2023 мисли пештара даромади меҳнатӣ - 37,4 фоиз, пардохти нафақа ва кӯмакпулӣ - 7,4 фоиз ва мадохилот аз фурӯши маҳсулоти кишоварзӣ - 15,2 фоиз мебошад.

3.3. Камбизоатӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон

Камбизоатӣ ва бо озуқаворӣ таъмин набудан бо ҳам зич алоқаманданд. Бо озуқаворӣ ва бо хӯрок таъмин набудан ба таври зайл тавсиф карда мешавад: «Одамон аз захираи кофӣ озуқаи беҳавф ва сергизо, ки инкишофи мӯътадил, ҳаёти фаъол ва солихро таъмин менамояд, доимӣ ва мӯътамад баҳраманд нестанд. Ин вазъият дар натиҷаи ба андозаи кофӣ мавҷуд набудани озуқаворӣ, нокифоя будани қобилияти харидорӣ, тақсимооти нобаробар ё дар хонавода нобаробар ва гайриқаноатбахш истеъмол шудани озуқаворӣ рӯй додани мумкин аст. Бо озуқаворӣ таъмин набудан, чандон баланд набудани сатҳи тандурустӣ ва беҳдошт, таҷрибаи нодурусти нигоҳубин ва хӯрондан сабабҳои асосии сатҳи бади таъминот буда метавонад. Бо озуқаворӣ ба таври кофӣ таъмин набудан метавонад доимӣ, мавсимӣ ё муваққатӣ бошад.

3.3.1. Бо озукворӣ таъмин набудани хонаводаҳое, ки беш аз нисфи даромади худро барои маҳсулоти хӯрокворӣ сарф менамоянд

Бо озукворӣ таъмин набудани хонавода маънои чунин вазъиятро дорад: ба одамон озуквории хушсифату барои саломатӣ беҳавф, ки талаботи ба гизодошташонро қонеъ мекарда бошад ва барои ҳаёти фаъолонаю солимашон зарур мебошад, доимо аз ҷиҳати миқдори маҳсулот, иҷтимоӣ ва иқтисодӣ ба миқдори кофӣ дастрас нест.

Дар нимсолаи якуми соли 2023 нисбат ба нимсолаи якуми соли 2022 ҳиссаи хароҷот ба озукворӣ дар шаҳрҷойҳо - 9,1 банди фоиз кам шуда, дар деҳот - 15,6 банди фоиз кам шудааст (ниг. ба чадвали 10).

Чадвали 10: Ҳиссаи хароҷоти истеъмолии хонаводаҳо барои маҳсулоти хӯрокворӣ

(ба ҳисоби фоиз)

	нимсолаи I с.2022	нимсолаи I с.2023
Ҷумҳурии Тоҷикистон	59,3	46,5
<i>аз он ҷумла:</i>		
аҳолии шаҳр	60,2	51,1
аҳолии деҳот	58,6	43,0
Минтақаҳо		
ш. Душанбе	59,4	53,5
ВМКБ	59,2	44,2
Вилояти Суғд	57,9	46,8
Вилояти Хатлон	61,6	42,6
НТҶ	57,1	47,2

ФАСЛИ IV. ИСТЕЪМОЛОТ ВА ҲАЗМКУНӢ

Истеъмоли озӯқаворӣ ба интиҳоб, таркиб, тайёр ва тақсим кардани озӯқаворӣ дар оила мансуб аст. Ҳазмкунӣ қобилияти хӯрокро қабул карда, ба қувва табдил додани организми инсон мебошад. Барои истеъмоли озӯқаворӣ парҳезгорию дахлдорро доништан ва дар оила озӯқавориро тақсим карда тавоништан зарур аст. Барои он, ки организм хӯрокро ҳазм карда тавонад, на танҳо вояи хӯроки хушсифат, балки муҳити барои саломатию инсон фориам, инчунин барои нӯшидани об созгор, аз хизмати асосии тиббӣ баҳраманд будан, хӯрок пухта тавоништан ва усулҳои нигоҳдорию озӯқавориро доништан лозим аст. Нишондиҳандаи ниҳоии беҳатарию озӯқаворӣ вазъи таомхӯрии аҳолии мебошад.

4.1. Озӯқаворӣ истеъмом кардани аҳолии

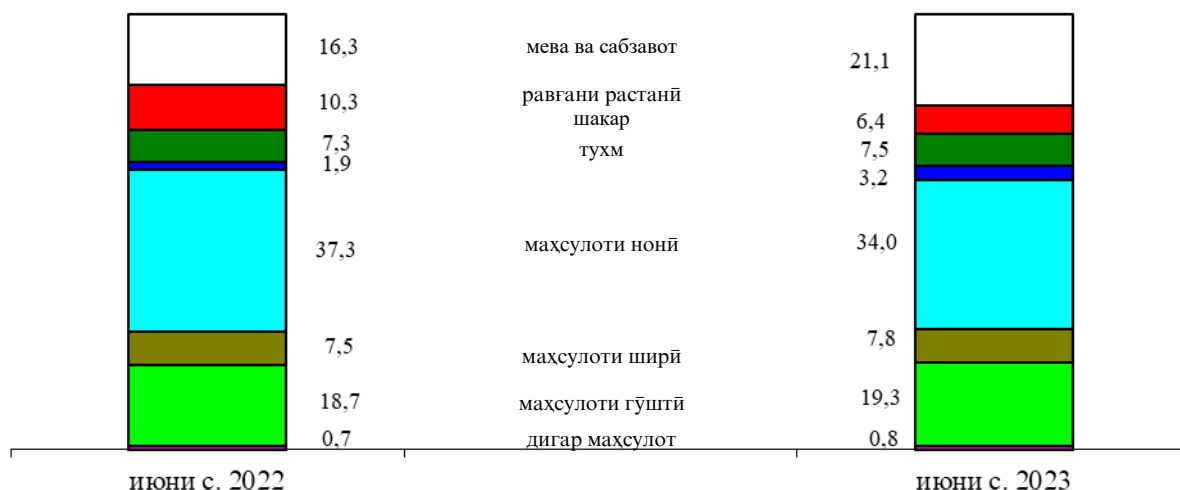
Яке аз тарзҳои ошкоркунии ҳисоби истеъмоли килокалория бо озӯқаворӣ ва хӯроки мукамал таъмин набудани як аъзои хонавода дар як рӯз мебошад.

Дар нимсолаи якуми соли 2023 истеъмоли килокалория ба як нафар узви хонавода 2485,27 килокалорияро дар як шабонарӯз ташкил кард, ки аз меъери тавсиянамудаи Ташкилоти Умумичаҳонии Тандурустӣ (дар як рӯз 2100 килокалория) андаке зиёд аст.

Дар нимсолаи якуми соли 2023 истеъмоли нон ва маҳсулоти нонӣ ба ҳисоби миёна ба як нафар узви хонавода 75,4 килограмро ташкил медиҳад.

Умуман дар ҷумхурии дар нимсолаи якуми соли 2023 истеъмоли картошка ба ҳисоби миёна ба ҳар нафар аҳолии 19,9 кг, сабзавоту полизӣ 47,4 кг, шир ва маҳсулоти ширӣ 20,0 кг, гӯшт ва маҳсулоти гӯшти 11,8 кг, рағани растанӣ ва дигар рағанҳо 9,5 кг, тухм 74 дона, қанду шакар ва маҳсулоти қаннодӣ 8,1 кг, мевачот 15,8 кг-ро ташкил кардааст. Таносуби бештари хароҷоти хонаводаҳо барои хариди маҳсулоти хӯроқворӣ ба маҳсулоти нонӣ 30,9 фоиз рост меояд.

Графики 9: Сохтори арзиши маҷмӯи маҳсулоти озука дар моҳи июни солҳои 2022-2023
(дар охири моҳ, ба ҳисоби фоиз, ба як нафар)

Дар бораи истеъмоли маҳсулоти хӯрокворӣ ба ҳисоби миёна ба ҳар нафар аҳоли дар хонаводаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар замимаи 6 маълумоти муфассал оварда шудааст.

Ҷадвали 11: Таркиби моддаҳои ғизобахши маҳсулоти истеъмолшуда дар як шабонарӯз (бе пиво ва вино)

	Ба як узви хонавода дар як шабонарӯз	аз он ҷумла:		Ба як узви хонавода дар як шабонарӯз	аз он ҷумла:	
		дар шаҳрҳо	дар деҳот		дар шаҳрҳо	дар деҳот
			нимсолаи I с.2022		нимсолаи I с.2023	
сафеда, грамм	54,75	62,71	48,62	63,88	69,65	60,26
аз он ҷумла дар маҳсулоти чорво, грамм	18,92	21,98	16,56	20,06	22,79	18,35
равған, грамм	82,15	99,52	68,94	80,84	91,83	73,95
аз он ҷумла дар маҳсулоти чорво, грамм	18,39	21,19	15,87	15,26	18,82	13,03
Карбогидридҳо, грамм	336,36	373,78	307,52	375,34	396,87	361,84
Калориянокии маҳсулоти истеъмолшуда, к/кал	2298,83	2637,01	2039,88	2485,27	2693,76	2354,59
аз он ҷумла дар маҳсулоти чорво, к/кал	274,20	314,46	239,97	254,81	299,00	227,10

4.2. Нишондиҳандаҳои бехатарии озуқаворӣ, ки ба даромадҳои аҳоли вобаста нестанд

4.2.1. Беморӣ

Ҷадвали 12: Беморшавии аҳоли ба бемориҳои сирояткунанда

(ҳодиса)

Бемориҳои сирояткунанда ба қайд гирифта шудаанд	2021	2022	семоҳаи II 2022	семоҳаи II 2023
Ҳамагӣ	40645	39571	9759	7382
Бемории сирояткунандаи шадиди рӯда	22428	21719	5542	3825
<i>аз он ҷумла:</i>				
исҳоли хунии бактериалӣ	113	130	21	16
Гепатитҳои шадиди вирусӣ	3943	4900	352	352
Бемории сил	3480	3623	1063	1081
Брутселлэз	521	517	220	281
Бемориҳои паразитарӣ	44014	41745	8096	9832

Дар семоҳаи дуюми соли 2023 нисбат ба семоҳаи дуюми соли 2022 камшавии ба бемориҳои сирояткунанда гирифта шудани аҳоли 24,3 фоиз ба қайд гирифта шудааст.

Бемориҳои сирояткунандаи шадиди рӯда 51,8 фоизи шумораи умумии бемориҳои сирояткунандаро ташкил медиҳанд. Ба ҳиссаи бемориҳои гепатитҳои шадиди вирусӣ 4,8 фоизи шумораи умумии бемориҳои сирояткунанда рост меояд.

Нисбат ба ҳамин давраи соли 2022 бемориҳои сил 1,7 фоиз, брутселлэз 27,7 фоиз ва бемориҳои паразитарӣ 21,4 фоиз зиёд шудааст.

Нисбат ба семоҳаи дуюми соли 2022 бақайдгирии бемориҳои сирояткунандаи шадиди рӯда 31,0 фоиз, бемориҳои исҳоли хунии бактериалӣ 23,8 фоиз кам шудаанд.

Ҷадвали 13: Ба бемориҳои сирояткунанда гирифта шудани кӯдакони 0-14 сола

(ҳодиса)

Бемориҳои сирояткунанда ба қайд гирифта шудаанд	2021	2022	семоҳаи II 2022	семоҳаи II 2023
Ҳамагӣ	24309	27047	6482	4541
Бемории сирояткунандаи шадиди рӯда	17060	16336	4307	2874
<i>аз он ҷумла:</i>				
Гепатитҳои шадиди вирусӣ	3520	4508	298	290
Бемории сил	185	216	57	52
Брутселлёз	74	85	37	59
Бемориҳои паразитарӣ	25932	26730	7079	6292

Дар семоҳаи дууми соли 2023 нисбат ба семоҳаи дууми соли 2022 бақайдгирии бемориҳои сирояткунанда дар кӯдакони синни то 14 сола 29,9 фоиз кам шудааст.

Бемориҳои сирояткунандаи шадиди рӯда 63,3 фоизи шумораи умумии бемориҳои сирояткунандаро ташкил медиҳанд. Ба ҳиссаи бемориҳои гепатитҳои шадиди вирусӣ дар кӯдакони синни то 14 сола 6,4 фоизи шумораи умумии бемориҳои сирояткунанда рост меояд.

Нисбат ба семоҳаи дууми соли 2022 бақайдгирии бемориҳои сирояткунандаи шадиди рӯда 33,3 фоиз, бемориҳои паразитарӣ 11,1 фоиз, бемориҳои сил 8,8 фоиз ва гепатитҳои шадиди вирусӣ 2,3 фоиз кам шудааст.

4.2.2. Таваллуд, фавт, афзоиши табиӣ

Дар моҳҳои январ - июни соли 2023 мақомоти сабти асноди ҳолати шаҳрвандӣ (САҲШ) - 106,8 ҳазор¹ кӯдакони навзоди дар мӯҳлатҳои дар асоси қонун муайян кардашуда (бе назардошти сабти барқароркунии таваллудҳои солҳои пешин) ва 17,0 ҳазор шахсони фавтида, аз он ҷумла 0,9 ҳазор кӯдакони синни то 1 сола фавтидаро ба қайд гирифтаанд.

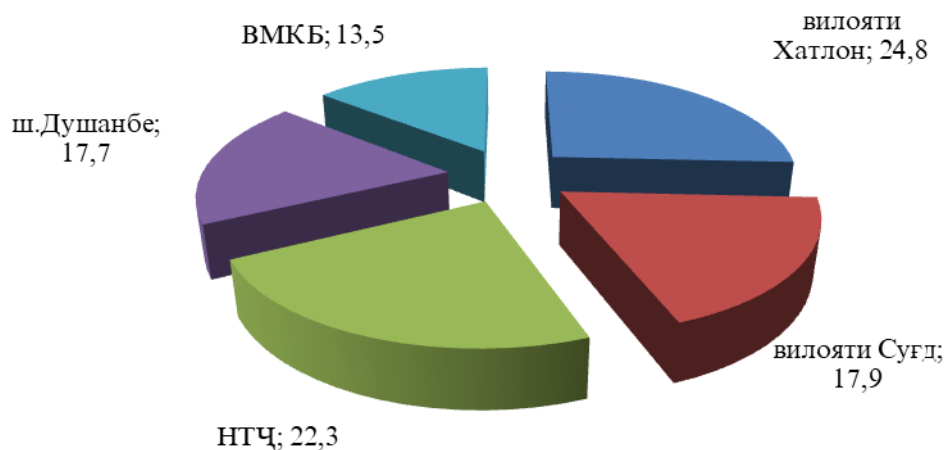
Коэффитсиенти умумии таваллуд ва коэффитсиенти умумии фавт аз рӯи баҳои пешакӣ мутаносибан ба 1000 нафар аҳоли 21,2 ва 3,4 нафар рост омадааст.

Ҷадвали 14: Бақайдгирии таваллуд ва фавт дар мақомоти сабти асноди ҳолати шаҳрвандӣ (САҲШ) дар солҳои 2021-2023

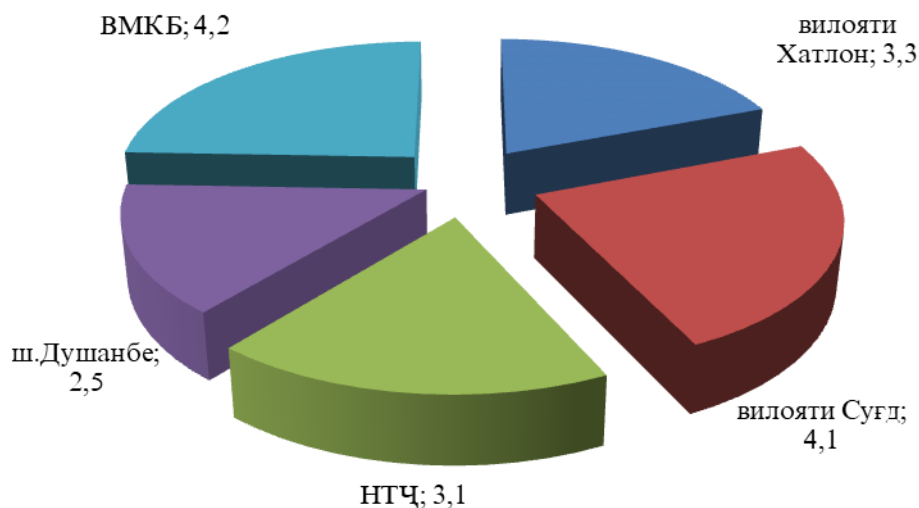
	<i>шумораи таваллуди ба қайд гирифташуда, ҳамагӣ дар мӯҳлати дар асоси қонун муайянишуда</i>		<i>шумораи шахсони фавтидаи ба қайд гирифташуда</i>		<i>афзоиши табиӣ аҳоли</i>	
	<i>нафар</i>	<i>ба ҳисоби фоиз нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта</i>	<i>нафар</i>	<i>ба ҳисоби фоиз нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта</i>	<i>нафар</i>	<i>ба ҳисоби фоиз нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта</i>
соли 2021						
семоҳаи 1	54960	96,3	9101	101,9	45859	95,2
семоҳаи 2	48544	110,9	8083	81,8	40461	119,4
семоҳаи 3	48915	74,5	12501	124,0	36414	65,5
семоҳаи 4	63437	86,7	9331	72,6	54106	89,7
дар як сол	215856	90,0	39016	93,5	176840	89,3
соли 2022						
семоҳаи 1	54723	99,6	8753	96,2	45970	100,2
семоҳаи 2	55426	114,2	7582	93,8	47844	118,2
семоҳаи 3	53790	110,0	7400	59,2	46390	127,4
семоҳаи 4	66717	105,2	7371	79,0	59346	109,7
дар як сол	230654	106,9	31106	79,7	199548	112,8
соли 2023						
семоҳаи 1	54078	98,8	9032	103,2	45046	98,0
семоҳаи 2	52752	95,2	7952	104,9	44800	93,6

¹ Мувофиқи методологияи баҳисобирии шумораи аҳоли ва дигар нишондиҳандаҳои демографӣ, таваллудҳои бақайдгирифташудаи дар давоми соли тақвимӣ ба инобат гирифта мешавад

Графики 10: Коэффитсиенти умумии таваллуд ба 1000 нафар аҳоли дар сатҳи минтақаҳо

Графики 11: Коэффитсиенти умумии фавт ба 1000 нафар аҳоли дар сатҳи минтақаҳо

Дар моҳҳои январ - июни соли 2023 нисбат ба ҳамин давраи соли 2022 дар ҷумҳурӣ бақайдгирии таваллуд 3,0 фоиз кам шудааст. Камшавии бақайдгирии таваллуд дар ҳамаи минтақаҳо мушоҳида шудааст, ба ғайр аз шаҳри Душанбе. Дар вилояти Хатлон камшавии бақайдгирии таваллуд 2,9 фоиз (44,9 ҳазор нафар), дар вилояти Суғд 3,9 фоиз (25,7 ҳазор нафар), дар ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ 6,5 фоиз (23,9 ҳазор нафар) ва дар ВМКБ 5,5 фоиз (1,6 ҳазор нафар)-ро ташкил намудааст. Дар шаҳри Душанбе бақайдгирии таваллуд 8,3 фоиз зиёд шуда, 10,8 ҳазор кӯдаки наводро ташкил намудааст.

Ҷадвали 15: Шумораи таваллуд, фавт ва афзоиши табиӣ аҳоли дар моҳҳои январ - июни солҳои 2022 -2023

	<i>шумораи таваллудҳои ба қайд гирифташудаи дар муҳлати дар асоси қонун муайян шуда</i>		<i>шумораи шахсони фавтида</i>		<i>афзоиши табиӣ аҳоли</i>	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
	<i>нафар</i>					
Ҷумҳурӣ	110149	106830	16335	16984	93814	89846
<i>аз он ҷумла:</i>						
ВМКБ	1649	1558	419	486	1230	1072
Вилояти Суғд	26688	25651	5783	5803	20905	19848
Вилояти Хатлон	46275	44910	5473	5900	40802	39010
ш. Душанбе	9942	10770	1463	1511	8479	9259
НТҚ	25595	23941	3197	3284	22398	20657

Бақайдгирии шахсони фавтида дар моҳҳои январ - июни соли 2023 нисбат ба ҳамаи давраи соли 2022-юм 4,0 фоиз зиёд шуда, 17,0 ҳазор нафарро ташкил дод. Зиёдшавии бақайдгирии шахсони фавтида дар ҳамаи минтақаҳои ҷумҳурӣ мушоҳида шудааст. Дар вилояти Хатлон бақайдгирии шахсони фавтида - 7,8 фоиз зиёд шуда (5,9 ҳазор фавт), дар вилояти Суғд - 0,3 фоиз (5,8 ҳазор фавт,) дар ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ - 2,7 фоиз (3,3 ҳазор фавт), дар шаҳри Душанбе - 3,3 фоиз (1,5 ҳазор фавт) ва дар ВМКБ - 16,0 фоиз зиёд шуда, 486 фавтро ташкил намуд.

Афзоиши табиӣ аҳоли аз рӯи маълумоти пешакӣ дар моҳҳои январ-июни соли 2023 нисбат ба ҳамаи давраи соли 2022 ба андозаи 4,2 фоиз кам шуда, 89,8 ҳазор нафар ё ба 1000 нафар аҳоли 17,8 нафар рост омадааст.

Ҷадвали 16: Шумораи аҳоли

Бо назардошти шумораи таваллудшудагон, фавтидагон ва муҳоҷират шумораи аҳоли (аз рӯи ҳисобҳои пешакӣ) то 1 -уми июли соли 2023 ташкил дод:

	<i>шумораи аҳоли ба 1.07. с.2023-юм, ҳазор нафар</i>	<i>нисбат ба ҳамаи давраи соли 2021, (бо фоиз)</i>
Ҷумҳури Тоҷикистон	10163,4	101,9
<i>аз он ҷумла:</i>		
ВМКБ	232,7	100,7
Вилояти Суғд	2889,4	101,6
Вилояти Хатлон	3649,3	102,2
ш. Душанбе	1228,4	101,7
НТҚ	2163,6	102,0

МЕТОДОЛОГИЯ

1. Методологияи таҳлили бехатарии озуқаворӣ

«Бехатарии озуқаворӣ ва ғизо ҳамон вақт таъмин ҳисобида мешаванд, ки агар озуқаворӣ мувофиқ (аз нуқтаи назари миқдор, сифат, бехатар будан, аз ҷиҳати иҷтимоию фарҳангӣ маъқул), *мавҷуд* ва *дастрас* бошад ва ҳамаи шахсон *ҳамавақт* барои таъмини ҳаёти ғаёол ва солим чунин озуқавориро қаноатмандона *истеъмол ва ҳазм* кунанд».

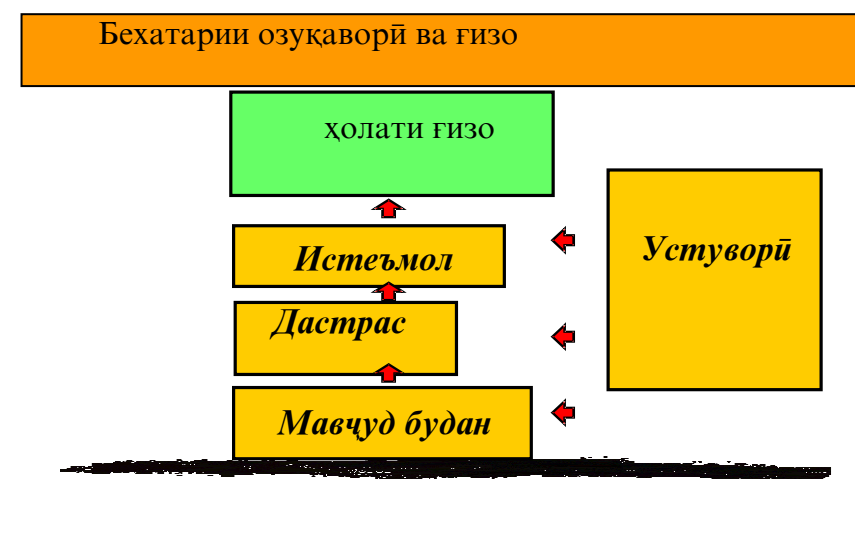
Мавҷуд будан: бехатар ва кофӣ будани озуқаворӣ аз ҷиҳати миқдор ва сифат

Дастрас будан: ҳамаи хонаводаҳо ва ҳамаи аъзои онҳо барои харидории миқдори зарурии озуқаворӣ (аз ҳисоби истеҳсолот, харид ва ёрӣ) ба қадри кофӣ захира доранд;

Истеъмолот ва ҳазм дониستاني ҳолати саломатӣ ва шароити тозагӣ (санитарӣ) барои он зарур аст, ки организми инсон озуқавориро истеъмол ва ҳазм карда тавонад.

Устуворӣ доимо мавҷуд ва дастрас будани ғизо, истеъмол ва ҳазм кардани хӯрокворӣ мебошад. Агар озуқаворӣ мунтазам дастрас набошад, баъзе шахсон аз норасоии доимӣ ё муваққатии озуқаворӣ азият мекашанд.

Барои фаҳмо шудан, ҳамаи чор ҷиҳати бехатарии озуқаворӣ ва ғизо дар расми зер оварда шудааст:

Барои хонаводаҳо ва шахсони ҷудогона, ки дар ҷамъият зиндагӣ мекунад, барои таъмини бехатарии озуқаворӣ мавҷуд будани ҷор самт зарур аст. Ин самтҳо бояд яқбора дар ҳамаи сатҳи хонавода ва шахрванди ҷудогона (**сатҳи хурд**) то сатҳи ҷамоат (шаҳрак, ноҳия, вилоят), ки онҳо ба **сатҳи миёна дохил** мебошанд, то сатҳи миллӣ ё умумиҷаҳонӣ яъне, **сатҳи калон**, таъмин бошанд.

Барои мақсадҳои мониторинги бехатарии озуқаворӣ нишондиҳандаи хеле муҳимро (мувофиқ) интихоб намудан ва онро мунтазам ҷен кардан зарур аст.

Усули тартиб додани тарози (баланси) озуқаворӣ аз рӯи намудҳои хӯрокворӣ (асосӣ):

Тарози (баланси) озуқаворӣ аз рӯи маҳсулоти заминавии хӯрокворӣ, асосӣ тартиб дода шудааст.

Ҳангоми тартиб додани тарози озуқаворӣ нишондиҳандаи маҳсулоти захира аз тарози соли гузашта гирифта шудааст, яъне захираи охири соли гузашта, захираи то 1 январи соли ҷорӣ шуда метавонад. Оид ба воридоту содироти маҳсулот маълумотҳои расмӣ, аз рӯи истеҳсолот - маълумотҳои таъҷилӣ (пешакӣ) истифода бурда шудаанд.

Бо назардошти масоҳати киштшуда бо зироатҳои кишоварзӣ ва бо истифодаи масрафи аслии 1 гектар кишт, хароҷоти тухмӣ муайян карда шудааст. Ҳисобу китоб талофот дар асоси меъёрҳои муқарраршудаи расмӣ амалӣ карда мешавад.

Барои муайян намудани сарфи тухм барои ҷӯчабарорӣ, миқдори аслии ҷӯчаҳо ва маводи меъёрӣ оид ба ҷӯчабарорӣ аз шумораи тухми гузошташуда ба ҳисоб гирифта шудаанд.

Озуқаворӣ, ки аҳоли истеъмол мекунад, инчунин хароҷоти хӯроки ҷорво дар асоси маълумотҳои тадқиқоти бучети 3000 хонавода ҳисоб карда шудааст. Дар мавриди ҳисоби истеъмоли гӯшт аз тарафи аҳоли низ миқдори гӯште, ки барои риояи анъанаҳои миллӣ (дар вақти маросимҳои дафн, тӯй, маросимҳои динӣ-идҳои мазҳабӣ, миллӣ ва ғайра) сарф карда шудаанд, ба назар гирифта шудааст.

Тафсиrot

Шаҳсони 16-сола ва калонсолтар, ки дар давраи тадқиқот (таҳлилшаванда) машғулият (машғулияти даромаднок) надоштанд; дар ҷустуҷӯи кор буданд, яъне ба Хадамоти давлатии шуғли аҳоли муроҷиат кардаанд, ё дигар усули корёбиро истифода бурдаанд; тайёр буданд ба кор шурӯъ кунанд, **бекор** ҳисобида мешаванд.

Маҷмӯи Маҳсулоти Дохилӣ (ММД) - нишондиҳандаи маҷмӯи фаъолияти иқтисодии мамлакат мебошад. ММД бо нархҳои асосию бозорӣ (ММД-и номиналӣ) ва бо нархҳои муқоисавӣ (ММД ҳақиқӣ) ҳисоб карда мешавад.

Нишондиҳандаи кӯтоҳмуҳлати рушди иқтисодӣ – нишондиҳандаи пешакии фаъолияти иқтисодӣ, ки дар асоси нишондиҳандаҳои пешакии хармоҳаи соҳаҳои иқтисодӣ ташаккул ёфта, рушди иқтисодӣ дар давраи муайян дарҷ менамояд.

Индекси нархҳои истеъмолии молҳо ва хизматрасониҳои пулакӣ ба аҳоли (ИНИ) тағйироти сатҳи умумии нархи молҳо ва хизматрасониҳо тавсиф мекунад. Индекс ченаки арзиши маҷмӯи ҳақиқии молҳо ва хизматрасонӣ дар давраи қорӣ нисбат ба арзиши он дар давраи асосӣ мебошад.

Музди миёнаи меҳнати номиналии ҳармоҳа бо роҳи тақсимкунии фонди аслии ҳисоб кардашудаи музди меҳнати кормандони ҳайати рӯйхат ва дучоякорон ба шуморае, ки барои ҳисоб кардани музди миёнаи қор қабул шудааст ва ба шумораи моҳҳои давраи ҳисобот қабул шудааст, ҳисоб карда мешавад.

Калориянокии хӯрок ба ҳар нафар аҳоли дар як шабонарӯз. Ғизонокии озукаи истеъмолкардаи ҳар нафар узви хонавода, инчунин таркибҳои кимиёвии он (сафедаҳо равшан) мебошад.

Сатҳи бекории расмӣ аз рӯи таносуби шумораи бекорони расмӣ ба қайд гирифташуда ва шумораи аҳолии дар иқтисодиёт фаъол, ба ҳисоби фоиз ҳисоб карда мешавад.

Ихтисораҳои истифодашуда:

ММД	Маҷмӯи Маҳсулоти Дохилӣ
НТҚ	Ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ
ВМКБ	Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон
ИНИ	Индекси нархҳои истеъмоли
НКРИ	Нишондиҳандаҳои кутохмӯҳлати рушди иқтисодиёт

Замимаи 1. Маълумоти мухтасари шароити обу ҳаво дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон дар семоҳаи дуюми соли 2023

Хулосаи обу ҳавосанҷӣ

Апрел. Моҳи апрели соли чорӣ дар ҷумҳурӣ ҳавои гарм ва боришоти аз меъёри иқлимӣ кам мушоҳида гардид.

Ҳарорати миёнаи моҳонаи ҳаво дар бештари манотиқи кишвар аз меъёри иқлимӣ то $1-2^{\circ}$ баланд ба қайд гирифта шуда, дар водиҳо $17+22^{\circ}$ гарм, дар ноҳияҳои кӯҳӣ аз $3+8^{\circ}$ то $9+14^{\circ}$ гарм, дар ноҳияҳои баландкӯҳӣ $-3+1^{\circ}$ -ро ташкил намуд.

Дар давоми моҳ омезиши анбӯҳи ҳавои минтақаҳои ҷанубӣ боиси гармшавии речаи ҳарорати ҳаво дар тамоми қаламрави кишвар гардида, ҳарорати рӯзонаи ҳаво дар водиҳо аз $18+23^{\circ}$ то $29+34^{\circ}$ гарм шуда, ҳарорати шабонаи ҳаво тағйир ёфта аз $7+12^{\circ}$ то $13+18^{\circ}$ гарм шуд. Дар ноҳияҳои кӯҳӣ тағйирёбии ҳарорати ҳаво мушоҳида шуда, рӯзона аз $12+17^{\circ}$ то $19+24^{\circ}$ гарм, шабона аз $-1+4^{\circ}$ то $4+9^{\circ}$ гарм, дар шарқи Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон (ВМКБ) шабона аз $5-10^{\circ}$ то $0-5^{\circ}$ хунук, рӯзона бошад аз $3-8^{\circ}$ хунук то $6+11^{\circ}$ гармӣ ба қайд гирифта шуд. Воридшавии кӯтоҳмуддати анбӯҳи ҳавои сард танҳо рӯзҳои 17-18 апрел мушоҳида шуда, ҳарорати рӯзонаи ҳаво дар бештари ноҳияҳои водибуда то $6-13^{\circ}$ паст шуда, ҳарорати миёнаи шабонарӯзии ҳаво аз нишондиҳандаҳои миёнаи дарозмуддат то $5-7^{\circ}$ пасттар арзёбӣ гардид.

Боришот давоми моҳ тӯлӣ 5 - 10 шабонарӯз мушоҳида гардид. Миқдори боришоти моҳона дар ҷумҳурӣ аз меъёри иқлимӣ кам арзёбӣ шуда, танҳо санаи 18 апрел бо сабаби воридшавии анбӯҳи ҳавои сарду намнок аз минтақаҳои ғарб дар як қатор ноҳияҳои ҷумҳурӣ боришоти шиддатнок ба қайд гирифта шуд.

Дар стансияҳои алоҳидаи обухавосанҷӣ боришоти бошиддати борон мушоҳида гардид (давоми 12 соат дар н.Панҷ 24 мм, н.Фархор 17мм, ш.Кӯлоб 18мм, н. Мӯъминобод 22мм, н.Ховалинг 17мм, н.Рӯшон 15 мм ва мавзеи Навобод (борон, барф) 17мм).

Миқдори боришоти баамаломата дар вилояти Хатлон 15-56 фоиз, вилояти Суғд 38-95 фоиз, Ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ (НТҶ) 10-69 фоиз ва ВМКБ 6-34 фоиз аз меъёри иқлимиро ташкил намуд.

Давраи рӯзҳои 2, 5, 10, 13, 14-18 ва 26-27 апрел дар ноҳияҳои алоҳидаи НТҶ, вилоятҳои Хатлон ва Суғд шиддатнокии вазиши шамол бо суръати то $15-22$ м/с мушоҳида шуда, инчунин давраи рӯзҳои 1, 6, 10, 16-17 ва 26-27 апрел дар як қатор ноҳияҳои ҷумҳурӣ раъду барқ ба амал омада буд.

Рӯзҳои 5,11, 12 ва 15-18 апрел дар ноҳияҳои алоҳидаи вилояти Хатлон ва НТҶ ҷангу ғубор ба қайд гирифта шуд.

Май. Моҳи майи соли чорӣ дар ҷумҳурӣ ҳавои гарм ва боришоти аз меъёри иқлимӣ кам мушоҳида гардид.

Ҳарорати миёнаи моҳонаи ҳаво дар бештари манотиқи кишвар аз меъёри иқлимӣ то $1-2^{\circ}$ баланд, дар баъзе минтақаҳои кӯҳӣ дар ҳадди меъёр ба қайд гирифта шуда, дар водиҳо $22+26^{\circ}$ гарм, дар ноҳияҳои кӯҳӣ аз $12+16^{\circ}$ гарм, (дар н.Лахш то $+8^{\circ}$ гарм, дар н.Дарвоз то $+19^{\circ}$ гарм, дар Хумроғи то $+18^{\circ}$ гарм) дар ноҳияҳои баландкӯҳӣ $0+5^{\circ}$ гармиро ташкил намуд.

Дар давоми моҳ омезиши анбӯҳи ҳавои минтақаҳои ҷанубӣ боиси гармшавии речаи ҳарорати ҳаво дар тамоми қаламрави кишвар гардида, ҳарорати рӯзонаи ҳаво дар водиҳо то $30+35^{\circ}$ гарм, дар ноҳияҳои ҷануби то $37+39$ гарм шуда, ҳарорати шабонаи ҳаво тағйир ёфта аз $9+14^{\circ}$ то $17+22^{\circ}$ гарм шуд. Дар ноҳияҳои кӯҳӣ тағйирёбии ҳарорати ҳаво мушоҳида шуда, рӯзона аз $16+22^{\circ}$ то $24+29^{\circ}$ гарм, (дар н.Дарвоз то $32+34$ гарм) шабона аз $3+8^{\circ}$ то $8+13^{\circ}$ гарм, дар шарқи Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон (ВМКБ) шабона аз $0-5^{\circ}$ хунок то $0+5^{\circ}$ гарм, рӯзона бошад аз $6+11^{\circ}$ то $11+16^{\circ}$ гармӣ ба қайд гирифта шуд. Воридшавии кӯтоҳмуддати анбӯҳи ҳавои сард танҳо рӯзҳои 6 ва 16 май мушоҳида шуда, ҳарорати рӯзонаи ҳаво дар бештари ноҳияҳои водибудат то $8-13^{\circ}$ паст шуда, ҳарорати миёнаи шабонарӯзии ҳаво аз нишондиҳандаҳои миёнаи дарозмуддат то $2-5^{\circ}$ пасттар арзёбӣ гардид.

Боришот давоми моҳ тӯлӣ 5 - 10 шабонарӯз мушоҳида гардид.

Миқдори боришоти моҳона дар ҷумҳурӣ аз меъёри иқлимӣ кам арзёбӣ шуда, бо истисно аз шарқи ВМКБ. Миқдори моҳонаи боришот дар вилояти Хатлон 14-98%, вилояти Суғд 17-59 фоиз, дар НТҚ 20-96 фоиз, ВМКБ 123-275 фоиз, (дар мавзеи Булункӯл 34 фоиз) аз меъёри иқлимӣ ташкил намуд.

Рӯзи 18 май дар стансияҳои алоҳидаи обухавосанҷӣ боришоти бошиддат мушоҳида гардида, дар давоми 9 соат дар Чормағзак 22 мм, дар н.Ёвон 22 мм, дар Хушёри 28 мм ва дар Бустонобод 27 мм борид.

24 май танҳо дар Тавилдара дар як шабонарӯз 27 миллиметр борид.

Дар н.Дехавз обу ҳавои ғайримуқаррарӣ мушоҳида карда шуд, ки дар як шабонарӯз 38 миллиметр барф борида, қабати барф ба 50 сантиметр расид, ки бори аввал дар н.Дехавз мушоҳида карда шуд. Дехавз аз ҷиҳати хусусиятҳои иқлимӣ ҷои хушк хунок аст. Чунин вазъи боду ҳаво дар охири мавсими баҳор боришоти барфи пуршиддат дар ҳолатҳои нодир мушоҳида мегардад. Ин ҳодиса, ки 26 майи соли 2023 мушоҳида шудааст, як ҳодисаи ғайримуқаррарӣ аст.

Давраи рӯзҳои 5, 6, 17 ва 24-25 май дар ноҳияҳои алоҳидаи НТҚ, вилоятҳои Хатлон ва Суғд шиддатнокии вазиши шамол бо суръати то $16-22$ м/с, дар Айвоч то 26 м/с мушоҳида шуд.

Рӯзҳои 5-6, 12, 16, 23 ва 25-26 май дар вилояти Хатлон ва НТҚ ҷангу ғубор ба қайд гирифта шуд.

Июн. Моҳи июни соли чорӣ дар чумхурӣ ҳавои гарми ғайримуқаррарӣ (аномалӣ) ва дар рӯзҳои алоҳида шиддатёбии вазиши шамол бо тӯфони чангу ғубор мушоҳида гардид.

Ҳарорати миёнаи моҳонаи ҳаво дар чумхурӣ аз меъёри иқлимӣ баланд (дар водихои вилояти Суғд ва ВМКБ то 1-2°, дар водихои вилояти Хатлон ва ноҳияҳои кӯҳии НТЧ 2-5°, дар доманакӯҳҳои вилояти Хатлон ва водихои НТЧ 3-5° мушоҳида гардида, дар водихо 28+30° гарм, дар ноҳияҳои доманакӯҳӣ 26+28° гарм, дар ноҳияҳои кӯҳии вилояти Суғд ва НТЧ 20+24° гарм, дар ғарби ВМКБ 25+26° гарм ва дар ноҳияҳои баландкӯҳӣ 7+10° гармиро ташкил намуд.

Моҳи июни соли чорӣ дар чумхурӣ пурра ҳавои гарм ҳукмфармо буд. Дар таърихи мушоҳидаҳои обухавосанҷӣ моҳи июни соли 2023 барои бештари ноҳияҳои водибуда моҳи гармтарин арзёбӣ гардид. Ҳавои нисбатан гарми ғайримуқаррарӣ (аномалӣ) дар дахрӯзаҳои дуҷум ва сеюми моҳ мушоҳида шуд. Дар рӯзҳои гармтарини дахрӯзаҳои дуҷум ва сеюми моҳ ҳарорати ҳаво баланд шуда, дар водихо рӯзона то 39+42° гарм, дар ноҳияҳои чанубӣ бошад, то 43+44° гармӣ ба қайд гирифта шуд.

Ҳарорати баландтарини рӯзонаи ҳаво барои моҳи июн дар тамоми таърихи мушоҳидаҳо 37+40°, дар ноҳияҳои чанубии вилояти Хатлон то 40+42° гармиро ташкил медиҳад. Аммо чунин давраи тӯлонӣ бо ҳарорати аз меъёри иқлимӣ хеле баланд дар аввали фасли тобистон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон хеле кам мушоҳида мешавад. Ҳамчунин бори аввал дар тамоми давраи мушоҳидаҳо дар шаҳри Душанбе ҳарорати баландтарини ҳаво рӯзҳои 18 ва 21 июн + 40,8° гармиро ташкил намуд.

Ҳавои гарми ғайримуқаррарӣ (аномалӣ) ба обшавии босуръати қабати барф ва сар задани селҳои пиряхӣ дар минтақаҳои кӯҳӣ ва баландкӯҳҳои чумхурӣ шуда, инчунин боиси баланд шудани сатҳи оби дарёҳои ғизои барфдошта оварда расонд.

Давоми моҳ рӯзҳои алоҳида дар ноҳияҳои кӯҳӣ ва баландкӯҳӣ боронҳои кӯтоҳмуддат ба қайд гирифта шуд. Миқдори боришоти моҳона дар водихо 0-45 фоиз, дар доманакӯҳҳо 5-60 фоиз, дар ноҳияҳои кӯҳӣ 1-68 фоиз (н.Дарвоз 136 фоиз, ш.Хоруғ 109 фоиз), дар ноҳияҳои баландкӯҳӣ 95-365 фоизи меъёри иқлимро ташкил намуд.

Дар ин давра 15 шабонарӯз дар бештари ноҳияҳои водӣ-доманакӯҳии вилояти Хатлон ва НТЧ тӯфони чангу ғубор мушоҳида гардида, дар вилояти Суғд танҳо рӯзи 20 июн ба қайд гирифта шуд.

Давраи рӯзҳои 9-13, 20 ва 22-29 июн ба истисно аз ВМКБ дар ноҳияҳои алоҳидаи чумхурӣ раъду барқ ва шиддатёбии вазиши шамол бо суръати то 15-20м/с мушоҳида гардид.

Шарҳи ҳолати оби дарёҳо ва обамборҳо

Апрел. Давоми моҳи апрели соли қорӣ дар бештари дарёҳои ҷумҳурӣ асосан баландшавии сатҳи об мушоҳида гардида, танҳо дар дарёҳои Ёхсӯ, Қизилсӯ (чанубӣ) ва Моғиёндарё пастшавии сатҳи об ба қайд гирифта шуд.

Сарфи миёнаи моҳонаи об давоми моҳ дар ҳавзаи дарёҳои Панҷ, Кофарниҳон, Вахш, Зарафшон дар ҳудуд ва аз меъёр зиёд (91-131 фоиз) ба қайд гирифта шуд. Сарфи оби дарёҳои Исфара, Ёхсӯ, Қизилсӯ (чанубӣ), Моғиёндарё ва Қаратоғ бошад, аз меъёр кам (38-77 фоиз) мушоҳида гардид.

Ҳаҷми оби обанбори Норақ дар давоми моҳ 23 млн.м³ зиёд гардида, санаи 30 апрели соли қорӣ 6403 млн. м³ -ро ташкил дод, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 502 млн.м³ кам мебошад.

Ҳаҷми оби обанбори Қайроққум дар давоми моҳ 14 млн.м³ кам гардида, санаи 30 апрели соли равон 3463 млн.м³ -ро ташкил дод, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 39 млн.м³ кам мебошад.

Дурустии пешгӯиҳои даҳрӯза ва моҳонаи обшиносӣ 92 фоизро ташкил дод.

Май. Давоми моҳи майи соли қорӣ дар бештари дарёҳои ҷумҳурӣ асосан баландшавии ботадричи сатҳи об мушоҳида гардид.

Сарфи миёнаи моҳонаи об давоми моҳ дар ҳавзаи дарёҳои Панҷ, Вахш, Зарафшон ва Кофарниҳон дар ҳудуд ва аз меъёр кам (31-110 фоиз) ба қайд гирифта шуд. Сарфи оби дарёи Ванҷ бошад, аз меъёр зиёд (126 фоиз) мушоҳида гардид.

Ҳаҷми оби обанбори Норақ дар давоми моҳ 222 млн. м³ зиёд гардида, санаи 31 майи соли қорӣ 6625 млн.м³ -ро ташкил дод, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 1182 млн.м³ кам мебошад.

Ҳаҷми оби обанбори Қайроққум дар давоми моҳ 20 млн.м³ кам гардида, санаи 31 майи соли равон 3443 млн.м³ -ро ташкил дод, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 137 млн.м³ кам мебошад.

Дурустии пешгӯиҳои обшиносӣ 88 фоиз (соли 2022-юм 84 фоиз) -ро ташкил дода, нисбат ба ҳамин давраи соли 2022 -юм 4 фоиз баланд ба қайд гирифта шуд.

Июн. Давоми моҳи июни соли қорӣ дар дарёҳои ҷумҳурӣ асосан баландшавии сатҳи об мушоҳида гардида, танҳо дар дарёҳои Ёхсӯ ва Қизилсӯ (чанубӣ) пастшавии сатҳи об ба қайд гирифта шуд.

Сарфи миёнаи моҳонаи об давоми моҳ дар ҳавзаи дарёҳои Панҷ (117-132 фоиз), Вахш (109-132 фоиз), Исфара (120 фоиз), Зарафшон (113 фоиз) аз меъёр зиёд ба қайд гирифта шуд. Сарфи оби дарёи Кофарниҳон, Қизилсӯ (чанубӣ) ва Ёхсӯ (62-88 фоиз) бошад, аз меъёр кам мушоҳида гардид.

Ҳаҷми оби обанбори Норақ дар давоми моҳ 228 млн.м³ зиёд гардида, санаи 30-юми июни соли ҷорӣ 8853 млн.м³ -ро ташкил дод, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 156 млн.м³ зиёд мебошад.

Ҳаҷми оби обанбори Қайроққум дар давоми моҳ 358 млн.м³ кам гардида, санаи 30-юми июни соли равон 3085 млн.м³ -ро ташкил дод, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 226 млн.м³ кам мебошад.

Дурустии пешгӯиҳои даҳрӯза ва моҳонаи обшиносӣ 87 фоизро ташкил дод.

Замимаи 2. Индикаторҳои мақсадноки асосии СМР-2030

Номгӯи индикаторҳо	Воҳиди ченак	2015	2019	2020	2021	2022 ¹	семох. I 2023	семох. II 2023 ¹	Сенарияи индустриалӣ		
									2020	2025	2030
Шумораи аҳоли (дар охири сол)	ҳаз.нафар	8551,2	9313,8	9716,8	9886,8	10078,4	10121,1	10163,4	9500	10490	11580
Суръати афзоиши воқеии ММД ба ҳисоби миёна дар як сол*	%	6,0	7,4	4,4	9,4	8,0	8,2	8,3	6,7	6,9	7,8
ММД ба ҳар нафар аҳоли	сомонӣ	5727,8	8580,1	8922,2	10312,0	11838,8	x	x	8430	12297	17754
Маҷмӯи пасандозҳои дохилӣ нисбат ба ММД	%	13,0	27,1	21,7	27,3	38,9*	x	x	22	26	28
Ҳиссаи маблағгузориҳои хусусӣ дар ММД	%	4,6	3,9	3,8	4,5	4,0	4,8	4,3	10	15	18
Ҳиссаи соҳаи саноат дар ММД	%	13,3	21,2	23,1	23,8	23,5	20,7	18,0	12,5-13,2	16	20-20,5
аз он ҷумла:											
-соҳаи истихроҷ	%	1,7	3,3	2,8	4,6	4,3	4,1	4,1	11-12	11-11,5	9-10
-соҳаи коркард	%	8,7	13,4	15,6	15,0	15,1	10,8	9,4	72-74	74-75	76-75,5
-истеҳсол ва тақсими газ, об ва энергия	%	2,9	4,5	4,7	4,2	4,1	5,8	4,4	15-16	14,0-14,5	14-14,5
Ҳиссаи соҳаи кишоварзӣ дар ММД	%	22,0	20,9	22,7	22,4	22,9	6,8	16,2	21	20,1	19-19,5
Ҳиссаи соҳаи хизматрасонӣ дар ММД (бе сохтмон)	%	41,0	36,5	34,6	32,9	33,3	51,3	46,1	37-37,5	34-34,2	28,5-29,5
Андозҳои ҳолиси ғайримустақим дар ММД	%	12,6	9,7	9,0	9,6	9,1	12,8	11,2	12,6	12,5	12,5
Истеҳсоли нерӯи барқ, ҳамагӣ	млрд.кВт. соат	17,1	20,7	19,8	20,6	21,4	5,4	10,8	26,2	37,5	40,7
Истеҳсоли нерӯи барқ дар НБО	млрд.кВт. соат	16,8	19,2	18,1	19,3	19,9	4,8	10,1	24,5	34,4	37,6
Истеҳсоли нерӯи барқ ба ҳар нафар аҳоли	ҳаз.кВт. с/наф	2,0	2,2	2,0	2,1	2,1	0,5	1,1	2,78	3,64	3,67

Номгӯи индикаторҳо	Воҳиди ченак	2015	2019	2020	2021	2022	семоҳ. I 2023	семоҳ. II 2023 ¹	Сенарияи индустриалӣ		
									2020	2025	2030
Афзоиши ҳаҷми истеҳсоли саноатӣ (нисбат ба соли 2021)	%	111,3	113,2	108,8	120,8	109,7	108,8	110,3	160	260	400
Истихроҷи нафт	ҳаз.тонна	24,6	23,3	24,5	24,6	24,9	4,5	4,6	25,0	30,0	36,0
Истихроҷи газ	ҳаз.м ³	4102	730,0	678,0	762,0	810,0	105,4	88,3	4600	5000	6000
Истихроҷи ангишт	млн.тонна	1,0	2,0	2,0	2,1	2,4	0,3	0,5	4,05	6,9	10,3
Гардиши бор	млрд.т.км	6,0	7,5	7,6	8,4	10,3	2,4	2,8	7,9	9,2	12,3
Мусофиргардиш	млрд.мус.км	9,2	9,3	8,0	8,8	9,9	2,7	3,0	13,2	15,5	20,6
Дарозумрии чашмдошт ҳангоми таваллуд, аз ҷумла:	сол	73,6	75,0	x	x	76,3	x	x	75,7	77,8	80,0
- мардон		71,8	73,3	x	x	74,7	x	x	73,8	75,9	78,0
- занон		75,6	76,9	x	x	77,9	x	x	77,7	80,0	82,2
Ҳиссаи шахсони дорои таҳсилоти касбӣ дар байни аҳолии ба кор машғул, аз ҷумла дар байни занон	%	26	x	x	x	x	x	x	на кам аз 30	на кам аз 50	на кам аз 60
		20	x	x	x	x	x	x	на кам аз 24	на кам аз 40	на кам аз 50
Афзоиши музди меҳнати воқеӣ (афзоиши миёна дар як сол)	%	1,8	0,3	-3,9	1,4	7,2	10,9	11,9	5		
Таносуби музди меҳнати занон бо музди меҳнати мардон	%	61,1	64,10	66,7	67,9	61,5	x	x	65	70	75
Фарогирии кӯдакони аз 3 то 6 сола ба муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ	% ба гурӯҳи синну сол	9,1	10,2 ¹	9,6 ¹	8,7 ¹	8,8	x	x	30	40	50
Ҳисоби миёнаи солҳои хониш дар мактаб	сол	9,6	x	x	x	x	x	x	10	11	12

Дар бораи бехатарии озукаворӣ ва камбизоатӣ

Номгӯи индикаторҳо	Воҳиди ченак	2015	2019	2020	2021	2022 ¹	семох. I 2023	семох. II 2023 ¹	Сенарияи индустриалӣ		
									2020	2025	2030
Харочотҳои умумӣ ба соҳаи илм ⁴	% нисбат ба ММД	0,15	0,09	0,09	0,09	x	x	x	на кам аз 0,8	на кам аз 1,2	на кам аз 1,5
Афзоиши нафақаҳои воқеӣ (афзоиши миёна дар як сол)	%	-6,3	-9,4	-2,5 ¹	-8,1	x	x	x	6		
Сатҳи таъминот бо манзил	м ² /нафар	10,7	x	x	x	x	x	x	13	15	17
Сатҳи камбизоатӣ	%	31	26,3	x	23,4	22,5	22,5	x	20	18	15
Сатҳи фақри шадид	%	15,7	10,7	x	x	x	x	x	-	-	0
Индекси нобаробарии гендерӣ	раддабандӣ	мавқеи 69 дар байни 155 кишвар	x	x	x	x	x	x	на поён аз мавқеи 60	на поён аз мавқеи 55	на поён аз мавқеи 50
Индекси рушди гендерӣ	гурӯҳ	гурӯҳи 3-юм дар сатҳи рушд	x	x	x	x	x	x	гурӯҳи 2-юм дар сатҳи рушд	гурӯҳи 2-юм дар сатҳи рушд	гурӯҳи 2-юм дар сатҳи рушд
Ҳиссаи шуғл дар бахши ғайрирасмӣ	%	40	15,7 ³	15,7 ³	15,7 ³	15,7 ³	15,7 ³	x	37	35	30

^{*}нишондиҳандаи қўтоҳмуҳлати рушди иқтисодӣ (НКРИ)

¹маълумотҳои пешакӣ

²таҳқиқоти қувваи корӣ-2009

³таҳқиқоти қувваи корӣ-2016

⁴маълумотҳои дар семоҳа овардашуда аз рӯи ҷамъбасти семоҳа

Замимаи 3. Тағйироти нархҳои миёнаи яклухт (пешниҳод) дар Тоҷикистон (сомонӣ/кг)

	семоҳаи I			семоҳаи II			семоҳаи III			семоҳаи IV		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2020	2021	2022
	Картошка											
ВМКБ	-	-	-	-	-	7,00	4,16	4,34	5,18	3,94	4,57	4,86
Вилояти Суғд	1,88	1,60	2,07	2,23	3,15	3,38	2,66	1,46	2,13	2,0	2,48	2,03
Вилояти Хатлон	-	-	-	2,77	2,32	2,50	2,61	2,61	2,26	1,88	1,51	2,27
НТЧ	3,0	-	2,20	2,44	2,36	2,33	2,54	2,56	2,45	2,91	2,73	2,37
Ба ҳисоби миёна дар ҷумҳурӣ	1,9	1,60	2,18	2,58	2,89	2,98	2,66	2,0	2,28	3,23	3,54	2,19
	Шир											
ВМКБ	-	-	-	5,92	8,67	8,14	5,31	6,23	8,56	5,80	6,62	8,95
Вилояти Суғд	2,4	3,27	3,33	2,62	2,58	2,93	2,97	2,55	2,54	2,38	2,52	2,52
Вилояти Хатлон	2,33	2,08	4,96	2,93	2,57	3,00	2,90	2,78	3,58	1,81	1,90	3,67
НТЧ	3,68	4,30	3,14	3,54	4,24	5,52	2,88	3,64	4,24	4,45	3,40	3,76
Ба ҳисоби миёна дар ҷумҳурӣ	2,46	4,24	3,34	3,12	3,58	4,06	2,96	3,16	3,48	4,25	3,12	3,32
	Гандум											
ВМКБ	-	-	-	-	-	-	3,15	4,78	6,77	3,59	4,83	6,67
Вилояти Суғд	2,54	3,44	3,36	3,03	3,62	3,94	2,74	2,70	3,50	1,76	2,65	3,20
Вилояти Хатлон	-	-	-	2,42	2,96	2,50	2,30	2,40	2,83	1,60	2,55	3,02
НТЧ	2,15	3,92	-	2,43	2,48	2,00	2,55	2,34	2,66	1,80	2,56	2,58
Ба ҳисоби миёна дар ҷумҳурӣ	2,26	3,53	3,36	2,55	2,17	2,82	2,65	2,56	3,22	1,93	2,64	3,08

Дар бораи бехатарии озукаворӣ ва камбизоатӣ

Замимаи 4. Тағйироти нархҳои миёнаи истеъмоли аз рӯи семоҳаҳои солҳои 2020 - 2023 дар Тоҷикистон (сомонӣ/кг)

	2020			семоҳаи I			семоҳаи II			семоҳаи III			семоҳаи IV		
	2020	2021	2022	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Картошка															
ш. Душанбе	4,00	3,79	4,92	4,08	3,85	4,40	3,70	3,67	5,70	3,51	3,53	4,22	3,30	3,86	3,95
Вилояти Суғд	4,05	3,67	3,48	4,23	3,28	4,84	3,87	4,29	5,21	3,87	3,02	3,07	3,24	3,57	3,29
Вилояти Хатлон	3,90	3,79	3,68	4,33	3,62	5,01	3,46	3,26	5,76	3,47	3,13	4,00	3,28	3,68	3,82
ВМКБ	4,72	4,62	4,82	4,70	4,50	6,11	4,73	4,82	6,50	4,65	4,64	5,08	4,17	4,42	4,97
Ба ҳисоби миёна дар ҷумҳурӣ	4,17	3,96	3,97	4,34	3,85	5,09	3,94	4,01	5,79	3,87	3,38	4,09	3,50	3,89	3,98
Шир															
ш. Душанбе	4,67	5,14	6,15	5,22	6,13	7,83	4,97	6,17	6,50	4,59	4,97	5,87	4,84	5,38	6,43
Вилояти Суғд	3,47	3,85	4,38	3,59	4,15	5,54	3,72	4,36	5,75	3,59	4,12	4,46	3,59	3,96	4,53
Вилояти Хатлон	3,88	4,12	4,89	4,44	4,67	6,11	3,94	4,85	5,57	3,66	3,90	4,63	4,14	4,20	5,39
ВМКБ	5,19	5,62	7,12	5,40	6,86	8,64	5,46	7,13	7,80	4,79	5,58	7,36	5,26	6,05	7,62
Ба ҳисоби миёна дар ҷумҳурӣ	4,30	4,68	5,63	4,66	5,24	7,03	4,52	5,63	6,40	4,16	4,64	5,58	4,46	4,90	5,99
Орди навъи якум															
ш. Душанбе	4,68	4,98	6,15	4,83	5,57	5,20	4,72	6,70	5,05	4,72	4,87	6,48	4,89	5,48	5,84
Вилояти Суғд	4,67	5,00	6,09	4,79	5,36	5,09	4,74	6,77	4,14	4,84	4,87	6,42	4,80	5,60	5,82
Вилояти Хатлон	4,82	5,08	6,46	5,01	5,65	5,26	4,89	6,97	4,97	4,98	4,93	6,94	5,05	5,47	6,28
ВМКБ	5,03	5,57	6,66	5,28	5,92	6,47	5,18	6,55	5,26	5,02	5,24	7,18	5,27	5,79	6,99
Ба ҳисоби миёна дар ҷумҳурӣ	4,80	5,15	6,34	4,97	5,63	5,51	4,88	6,75	4,86	4,89	4,98	6,75	5,00	5,58	6,23
Гандум															
ш. Душанбе	4,15	4,60	5,21	4,55	5,30	5,30	4,36	5,28	5,16	3,87	4,50	5,33	4,58	4,74	5,30
Вилояти Суғд	3,26	3,86	4,77	3,48	4,74	4,71	3,53	4,68	4,64	3,39	4,37	4,92	3,48	4,08	4,86
Вилояти Хатлон	3,30	3,81	4,47	3,74	4,50	4,67	3,63	4,32	4,29	3,35	4,37	4,76	3,49	3,95	4,74
ВМКБ	4,91	5,46	6,14	5,30	6,14	6,21	5,37	5,99	5,88	4,91	4,37	6,25	5,52	5,55	6,52
Ба ҳисоби миёна дар ҷумҳурӣ	3,90	4,43	5,15	4,27	5,17	5,22	4,22	5,07	4,99	3,88	4,40	5,31	4,27	4,58	5,38
Биринҷ															
ш. Душанбе	8,68	7,65	8,47	7,52	10,65	13,35	7,50	8,43	14,10	9,05	7,80	8,60	8,52	7,79	9,80
Вилояти Суғд	10,54	9,69	9,77	9,78	11,27	12,53	9,39	9,76	15,26	10,89	9,73	9,75	10,24	9,84	9,00
Вилояти Хатлон	9,08	3,33	9,03	8,47	10,42	12,87	8,50	8,63	13,10	9,93	8,36	9,16	7,91	8,00	10,81
ВМКБ	13,25	14,36	15,25	10,27	14,16	20,80	14,42	14,75	16,90	14,00	14,29	14,99	13,76	14,44	14,69
Ба ҳисоби миёна дар ҷумҳурӣ	10,39	10,00	10,62	10,01	11,35	14,88	9,95	10,39	14,84	10,97	10,05	10,62	10,11	10,01	11,09
Шакар															
ш. Душанбе	7,08	9,03	10,13	8,82	9,42	9,37	9,15	10,65	11,50	6,75	9,0	10,67	8,68	9,13	9,80
Вилояти Суғд	7,28	9,76	10,88	9,51	10,36	10,04	9,91	11,94	12,34	6,97	9,70	11,03	9,06	9,91	10,19
Вилояти Хатлон	7,25	9,24	10,08	9,27	9,20	9,11	9,61	10,97	11,70	6,83	9,03	10,22	9,00	9,06	9,91
ВМКБ	7,96	10,03	11,58	9,91	10,69	11,44	10,08	12,05	12,22	7,42	10,00	11,99	9,64	10,15	11,60
Ба ҳисоби миёна дар ҷумҳурӣ	7,39	9,51	10,67	9,38	9,91	9,99	9,69	11,40	13,19	7,00	9,43	10,98	9,09	9,56	10,38

Дар бораи бехатарии озукаворӣ ва камбизоатӣ

				семоҳан I			семоҳан II			семоҳан III			семоҳан IV		
	2020	2021	2022	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Пиёз															
ш. Душанбе	2,03	1,85	3,47	1,73	2,70	5,30	1,47	3,20	3,20	1,43	1,89	4,03	2,09	2,31	3,97
Вилояти Суғд	1,82	1,50	3,21	1,59	2,50	7,91	1,22	3,25	3,04	1,22	1,42	3,67	1,78	1,76	3,43
Вилояти Хатлон	2,00	1,66	3,36	1,83	2,69	8,10	1,24	2,86	3,26	1,39	1,37	4,02	2,14	2,21	3,87
ВМКБ	2,98	2,76	4,72	2,84	3,87	10,79	2,45	4,25	4,78	2,49	2,65	5,41	2,81	3,10	5,35
Ба ҳисоби миёна дар ҷумҳурӣ	2,21	1,94	3,69	2,00	2,94	8,03	1,59	3,33	3,57	1,63	1,83	4,28	2,20	2,34	4,16
Равғани пахта															
ш. Душанбе	13,34	20,35	21,62	17,33	21,20	18,37	21,23	23,67	15,50	12,58	22,0	22,60	15,78	20,83	19,02
Вилояти Суғд	13,47	19,79	20,62	18,65	20,59	17,48	20,08	22,40	13,97	12,63	21,07	20,89	17,49	21,24	18,37
Вилояти Хатлон	12,47	20,58	20,77	17,48	21,55	18,56	21,20	21,66	14,51	11,73	21,78	20,81	15,29	21,84	19,05
ВМКБ	14,44	22,35	25,35	18,65	24,76	23,08	22,12	25,91	20,56	14,47	24,01	26,87	16,61	24,61	26,28
Ба ҳисоби миёна дар ҷумҳурӣ	13,43	20,77	22,24	18,03	22,03	19,37	21,16	23,41	16,13	12,85	22,21	22,79	16,29	22,14	20,68
Гӯшти гусфанд															
ш. Душанбе	53,09	65,51	66,87	56,83	70,31	66,37	64,12	65,73	68,50	53,07	69,27	65,53	54,73	72,82	65,90
Вилояти Суғд	56,40	66,92	74,59	60,99	71,63	76,11	65,77	72,59	80,08	57,06	69,68	75,24	59,22	71,55	78,89
Вилояти Хатлон	51,90	64,16	66,21	56,48	68,66	69,45	65,52	67,17	73,92	52,93	67,42	63,87	53,21	68,53	65,15
ВМКБ	45,65	54,51	58,96	49,27	59,09	64,09	51,71	59,10	59,44	46,00	57,98	58,41	47,21	59,09	59,26
Ба ҳисоби миёна дар ҷумҳурӣ	51,76	62,77	66,66	55,89	67,42	69,00	61,78	66,15	70,49	52,27	66,09	65,76	53,59	68,00	67,30
Гӯшти гов															
ш. Душанбе	52,43	59,92	61,32	53,67	62,43	79,37	60,68	61,30	67,20	52,93	59,13	60,64	53,56	63,00	60,89
Вилояти Суғд	49,82	58,92	65,76	55,41	65,41	83,65	56,61	64,81	68,87	49,88	56,70	65,11	52,14	65,06	67,72
Вилояти Хатлон	50,83	59,03	60,21	52,87	62,37	71,97	58,83	59,85	68,30	51,41	57,68	58,37	51,75	63,54	60,25
ВМКБ	44,85	52,83	56,74	47,91	55,82	60,64	51,70	56,63	58,56	45,45	52,15	56,44	46,06	56,02	58,08
Ба ҳисоби миёна дар ҷумҳурӣ	49,48	57,67	61,01	51,96	61,51	73,91	56,96	60,65	65,73	49,92	56,42	60,14	50,88	61,90	61,74
Гӯшти мурғ															
ш. Душанбе	24,05	26,76	30,46	24,0	31,33	31,13	26,17	30,50	31,20	23,97	27,71	30,00	24,14	29,17	30,00
Вилояти Суғд	23,54	25,40	28,86	27,76	28,75	30,65	25,24	28,75	29,05	23,95	25,24	28,75	24,06	27,35	29,19
Вилояти Хатлон	21,70	23,37	25,90	29,0	24,32	30,99	23,67	25,34	29,63	21,60	23,37	26,23	22,67	23,43	27,70
ВМКБ	29,26	32,24	36,01	29,45	35,39	38,48	30,96	35,89	38,44	29,00	31,81	36,23	29,30	32,75	36,56
Ба ҳисоби миёна дар ҷумҳурӣ	24,64	26,69	30,31	25,05	29,94	32,81	26,51	30,12	32,31	24,63	27,03	30,30	25,04	28,17	30,86
Тухм 10 дона															
ш. Душанбе	9,16	10,16	11,11	10,90	8,73	13,43	10,90	10,03	11,20	8,31	9,33	11,56	10,72	9,51	11,11
Вилояти Суғд	8,83	10,31	10,64	11,39	8,80	13,26	10,56	9,18	10,48	7,41	9,51	10,93	10,74	9,76	10,64
Вилояти Хатлон	8,96	10,36	10,18	11,56	8,40	13,07	10,95	8,42	10,44	7,93	9,50	10,40	10,43	9,41	10,18
ВМКБ	10,25	11,95	12,93	12,06	11,86	15,00	12,39	11,75	12,56	9,70	11,60	12,71	11,57	11,74	12,93
Ба ҳисоби миёна дар ҷумҳурӣ	9,30	10,69	11,22	11,48	9,45	13,69	11,20	9,84	11,17	8,46	9,99	11,40	10,86	10,10	11,22

Замимаи 5. Харочоти пулии хонаводаҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (аз рӯи маълумоти тадқиқоти интихобии хонаводаҳо)

	нимсолаи I соли 2022						нимсолаи I соли 2023					
	ба як узви хонавода дар як моҳ, сомонӣ	аз он ҷумла:		ба як узви хонавода дар як моҳ, сомонӣ	аз он ҷумла:		ба як узви хонавода дар як моҳ, сомонӣ	аз он ҷумла:		ба як узви хонавода дар як моҳ, сомонӣ	аз он ҷумла:	
		дар шаҳр	дар деҳот		дар шаҳр	дар деҳот		дар шаҳр	дар деҳот		дар шаҳр	дар деҳот
Харочоти пулӣ	682,48	848,05	578,05	100	100	100	1056,68	1220,18	954,20	100	100	100
<i>аз он ҷумла:</i>												
Харочоти истеъмоли	678,38	843,93	573,96	99,4	99,5	99,3	1055,92	1219,58	953,35	99,9	99,9	99,9
<i>аз он ҷумла:</i>												
барои хӯрок	402,58	507,97	336,10	59,0	59,9	58,1	491,49	624,18	408,32	46,5	51,1	42,8
барои хариди молҳои ғайриозука	185,14	217,31	164,85	27,1	25,6	28,5	420,61	411,39	426,39	39,8	33,7	44,7
<i>аз он ҷумла:</i>												
либос, пойафзол, газвор	65,12	87,96	50,72	9,5	10,4	8,8	85,72	110,83	69,99	8,1	9,1	7,3
мебел ва ашёи фарҳангию маишӣ	15,26	26,78	8,00	2,2	3,2	1,4	46,28	59,00	38,31	4,4	4,8	4,0
доруворӣ, асбобу анҷоми тиббӣ	8,21	11,30	6,27	1,2	1,3	1,1	9,76	13,05	7,69	0,9	1,1	0,8
маводҳои сохтмонӣ	8,15	4,12	10,70	1,2	0,5	1,8	41,45	23,43	52,75	3,9	1,9	5,5
сӯзишворӣ	17,97	13,15	21,00	2,6	1,5	3,6	58,17	42,32	68,10	5,5	3,5	7,1
барои хариди маснуоти тамоку	0,70	0,88	0,58	0,1	0,1	0,1	0,81	0,94	0,73	0,08	0,08	0,08
барои хариди машрубот	0,70	1,02	0,50	0,1	0,1	0,09	0,62	0,76	0,53	0,06	0,06	0,05
пардохти хизматрасонии шахсӣ	85,20	113,06	67,63	12,5	13,3	11,7	144,26	184,68	118,92	13,6	15,1	12,5
<i>аз он ҷумла:</i>												
хизмати маишӣ	33,61	48,31	24,33	4,9	5,7	4,2	53,73	74,38	40,80	5,1	6,1	4,3
<i>аз он ҷумла:</i>												
пардохти хизмати коммуналӣ	26,94	39,77	18,84	3,9	4,7	3,3	38,55	56,43	27,34	3,6	4,6	2,9
<i>аз он ҷумла:</i>												

Дар бораи бехатарии озукаворӣ ва камбизоатӣ

	нимсолаи I соли 2022						нимсолаи I соли 2023					
	ба як узви хонавода дар як моҳ, сомонӣ	аз он ҷумла:		ба як узви хонавода дар як моҳ, сомонӣ	аз он ҷумла:		ба як узви хонавода дар як моҳ, сомонӣ	аз он ҷумла:		ба як узви хонавода дар як моҳ, сомонӣ	аз он ҷумла:	
		дар шаҳр	дар деҳот		дар шаҳр	дар деҳот		дар шаҳр	дар деҳот		дар шаҳр	дар деҳот
-манзилгоҳ	5,20	3,78	6,09	0,8	0,4	1,0	9,36	8,49	9,91	0,9	0,7	1,0
-хизмати коммуналӣ	21,53	35,49	12,71	3,1	4,2	2,2	29,20	46,90	17,42	2,8	3,8	1,8
-қувваи барқ	17,76	27,47	11,63	2,6	3,2	2,0	23,22	35,44	15,56	2,2	2,9	1,6
аз он ҷумла барои дӯхту таъмири либосу пойафзол	1,52	1,76	1,36	0,2	0,2	0,2	3,99	5,42	3,09	0,4	0,4	0,3
хизмати фарҳангию маърифатӣ	0,21	0,18	0,06	0,03	0,02	0,01	3,90	6,31	2,38	0,4	0,5	0,2
пардохт барои таҳсил	1,55	3,01	0,64	0,2	0,3	0,1	4,30	7,09	2,55	0,4	0,6	0,3
пардохт барои ёрии тиббӣ	8,62	10,22	7,62	1,3	1,2	1,3	20,48	26,10	16,95	1,9	2,1	1,8
пардохт барои санаторияю муолиҷа, инчунин истироҳат	0,52	0,49	0,54	0,1	0,1	0,2	0,68	0,80	0,60	0,1	0,1	0,1
пардохти хизмати нақлиёт	13,28	13,12	13,37	1,9	1,5	2,3	24,94	24,31	25,34	2,4	2,0	2,6
пардохти хизмати алоқа	12,67	16,52	10,24	1,9	1,9	1,8	17,32	21,54	14,68	1,6	1,8	1,5
пардохти хизмати соҳаи ҳуқуқ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Андозҳо ва дигар пардохтҳо	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Дигар харочот	4,1	4,12	4,09	0,6	0,5	0,7	0,76	0,6	0,85	0,1	0,1	0,1

Дар бораи бехатарии озукаворӣ ва камбизоатӣ

Тақсимои хонаводаҳо ва аҳолии онҳо аз рӯи андозаи ҳисоби миёнаи харочоти истеъмоли дар нимсолаи соли 2023 (аз рӯи маълумоти тадқиқоти интихобии хонаводаҳо, ба ҳисоби фоиз)

№		Шумораи хонаводаҳои тадқиқшуда	Аҳолии онҳо	Хонаводаҳо, ки иборат аст аз:					Кӯдакони то 16 - сола			
				1 нафар	2 нафар	3 нафар	4 нафар	5 нафар ва зиёдтар	1 фарзанд	2 фарзанд	3 фарзанд	4 фарзанд ва бештар
1.	Ҳамагӣ	3000	17281	44	170	249	448	2089	705	629	676	533
	аз он ҷумла:											
2.	10% аҳолии камбизоатгарин (1 децил)	300	1808	1	6	19	48	227	49	74	72	55
3.	2 децил	307	1848	1	8	16	39	242	43	56	72	68
4.	3 децил	294	1919	2	8	13	33	238	37	58	66	56
5.	4 децил	304	1861	1	9	22	42	230	53	57	72	58
6.	4 децил	297	1887		15	22	35	226	60	52	80	54
7.	6 децил	299	1801	4	9	21	41	224	58	66	66	69
8.	7 децил	301	1733	6	15	20	44	216	64	73	72	52
9.	8 децил	298	1628	4	15	34	52	193	82	67	66	52
10.	9 децил	300	1486	6	37	38	55	164	112	62	65	38
11.	10% аҳолии сербизоатгарин (10 децил)	300	1310	19	48	44	59	129	147	64	45	31

Замимаи 6. Истеъмоли хӯрокворӣ ба ҳисоби миёна ба ҳар узви хонаводаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон (аз рӯи маълумоти тадқиқоти интихобии хонаводаҳо)

(дар як моҳ; кг)

	нимсолаи I соли 2022			нимсолаи I соли 2023		
	Ҳамагӣ	аз он ҷумла:		Ҳамагӣ	аз он ҷумла:	
		дар шаҳр	дар деҳот		дар шаҳр	дар деҳот
Маҳсулоти нонӣ	13,0	13,6	13,2	12,6	13,5	12,0
Картошка	3,2	3,7	3,6	3,3	3,8	3,0
Сабзавоту полизӣ	8,4	7,7	6,3	7,9	8,5	7,5
Мева ва буттамева, хушкмева	2,4	2,9	2,4	2,6	2,8	2,5
Қанд ва маҳсулоти қаннодӣ	1,3	1,6	1,4	1,3	1,4	1,3
Гӯшт ва маҳсулоти гӯштӣ	1,6	2,4	1,6	2,0	2,6	1,6
Моҳӣ ва маҳсулоти моҳӣ	0,09	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Шир ва маҳсулоти ширӣ	3,7	3,4	3,7	3,3	3,3	3,3
Тухм, (дона)	14	16	13	13	14	11
Равғани растанӣ ва маргарин	1,6	1,8	1,4	1,5	1,8	1,5

БУЛЛЕТЕНИ ИТТИЛООТӢ
ДАР БОРАИ БЕХАТАРИИ ОЗУҚАВОРӢ ВА КАМБИЗОАТӢ

/дар зери таҳрири - Директори
Агентии омери назди Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон - Нурмаҳмадзода Ҷ.
734025 Тоҷикистон ш. Душанбе, кӯчаи Бохтар 17

Фармоиши № _____

Адади нашр 62 нусха

Ба чоп супурда шуд «30» сентябри соли 2023

Раёсати таъбу нашри таъҷилӣ МД МКХ -ии

Агентии омери назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон